

NOTAT

om EU's nye parlament

JuniBevægelsens sidste valg
Mere magt til de blå EU-venner
Socialdemokratisk skuffelse
EU-valget - et forfejlet eksperiment?
Knald eller fald for Lissabontraktaten

NOTAT går i dybden og giver indsigt hver måned

TILBUD TIL NYE LÆSERE:

Få 3 numre gratis på prøve, hvorefter du opkræves kvartalsvis, med mindre du ikke ønsker at fortsætte.

www.notat.dk

Redaktion: NOTAT, Christiansborg, 1240 København K.
redaktionen@notat.dk

I redaktionen: Åge Skovrind, Erling Böttcher (ansv.), Anders Rom Dahl, Staffan Dahlöf, Pelle Christy Geertsen, Kenneth Haar, Luise Pihl og Sven Skovmand.
NOTAT udgives i samarbejde med ind/dem-gruppen i EU-Parlamentet og EUD.
Lay-out og tryk: NOTAT Grafisk, 86 48 16 00
Forsidefoto: SCANPIX

Regnskab, annoncer og ledelse:
NOTAT, Nordkystvejen 2 F, 8961 Allingåbro, tlf. 86 48 16 00, notat@notat.dk
CVR nr.: 18411008

ISSN: 1603-7480

Breve til redaktionen

Ensidigt og ukritisk

Hvor blev jeres kritiske journalistik af i sidste blad? Der er jo tale om en anprisning af Hamas. Ikke et ord om israelske lidelser på grund af raketter, men derimod en løgn om Israel ikke ønskede fred. (...) Der kunne være valgt en mere lødig fremlæggelse af konflikten. Hvorfor er der ingen omtale af traumatiserede israelske børn fra Sderot? Deres skoler er blevet bombet med overlæg - ikke fordi der blev skudt fra dem. Jeg ser frem til at I genfinder jeres tidligere kvalitet med sobre gennemarbejdede artikler og dementerer direkte løgne i næste nummer.

Jakob Thøstesen

Svar:

Vi anpriser ikke Hamas, men skriver blot at det ville have været klogt om Israel i 2006 havde anerkendt Hamas's valgsejr og indledt et samarbejde med den nye regering. Hvad angår terroristbeskydningerne af skolerne i Sderot, er de selvfølgelig forfærdelige, men de kan ikke sidestilles med bombardementet af Gaza der kostede over tusind mennesker livet. Også jeg ønsker at de palæstinensiske terrorangreb skal holde op, men det forudsætter at israelerne giver palæstinenserne et alternativ til terrorangreb. Og så er vi igen tilbage til nødvendigheden af at forhandle med dem der styrer Gaza, og det er nu engang Hamas.

Sven Skovmand

Indhold

Som øjnene ser	4
Valgets resultater i Danmark.	
En bevægelses sidste valg.....	6
Om JuniBevægelsens tilbagegang.	
Skuffelse for europæiske socialdemokrater	8
Overraskelsen var at vælgerne ikke straffede regeringer i lande hvor højrefløjen har magten.	
Grøn succes	9
I Frankrig blev en grøn alliance den store vinder.	
Det store overblik.....	10
Kort fortalt om valget i alle 27 lande.	
Mandatfordeling mellem de politiske grupper	12
Sådan fordeles de nye euro-politikere sig i grupperne.	
Kampen om penge og privilegier.....	12
Om studehandler efter valget.	
Mere magt til de blå EU-venner	13
Trods intern splittelse og en øget unionskritik blev valget en styrkelse af de konservative EU-tilhængere i Parlamentet.	
Protest mod Gordon Brown og mod EU	15
Socialdemokrater fik mindste vælgerandel siden 1918	
Chok i Nordengland	15
Hvem stemte på britiske National Party?	
Østrig: Havkatten og højrefløjen vandt	16
Den socialdemokratiske valgfest i Wien blev aflyst.	
Pirater og nyskeptiker i mudret svensk valg.....	17
Færre EU-kritikere, men muligvis mere EU-kritik.	
Tjekkerne stemte om indenrigspolitik	18
Præsident Klaus' EU-kritiske parti beholdt alle mandater.	
Polske rebeller stemt ud.....	18
Sidst kom 9 partier ind, i år tog de store det hele.	
Holland: Sejr til enten eller-partierne.....	19
Wilders Frihedsparti fik 17 procent.	
Portugal: Europas røde hjørne	20
Venstrefløjen vandt to ekstra mandater.	
Valgdeltagelse i frit fald.....	22
Fremmedgjorthed og manglende politisk konflikt, forklarer forskerne.	
Skal vi overhovedet have dette parlamentsvalg?.....	24
Analyse af redaktør Erling Böttcher	
Knald eller fald for Lissabon-traktaten.....	26
Det nye EU-Parlament kender ikke det grundlag de skal arbejde på de næste fem år.	
Det skal irerne stemme om (igen)	28
Irerne bliver den 2. oktober bedt om at tage stilling til den samme traktat som i 2008.	
Regeringen fik klø.....	29
Valget til EU-Parlamentet var en regulær afstraffelse af regeringspartierne håndtering af økonomien.	

FOTO: SCANPIX

Det brogede Europa

I denne måneds udgave af NOTAT har vi valgt at samle op på et valg som ellers hurtigt bliver glemt, valget til EU's Parlament i juni 2009.

Det lykkedes at få valgdeltagelsen op i Danmark hvor en folkeafstemning om tronfølgeorden fik mange af sted til valglokalerne. Men ellers var tendensen stort set den samme overalt i EU's 27 medlemslande, nemlig mangel på interesse og faldende valgdeltagelse. Det giver vi en del ord med på vejen (side 22-25).

Det kan knapt nok lade sig gøre at uddrage overordnede tendenser på europæisk plan. I det ene land vandt de blå, i andre lande de røde, i nogle lande fik den yderste højrefløj medvind, i andre lande fik de ikke et ben til jorden. Med andre ord får

man et særdeles broget billede når man ser nærmere på valgresultaterne i de enkelte lande (side 10-11).

I ganske mange lande skete der dog større og opsigtsvækkende ændringer. Rigtig mange EU-politikere blev skiftet ud. I Danmark og Sverige sagde vælgerne farvel til Juni-Bevægelsen/Junilistan (side 6-7), og i Sverige sagde man goddag til Piratpartiet (side 19). Blandt andet englændere, hollændere, østrigere, bulgarere og rumænere sendte højrefløjen talstærkt i parlamentet, mens portugiserne gjorde det stik modsatte (side 20-21).

Cirka halvdelen af de 736 EU-politikere er nye elever i klassen, og det er den største udskiftning nogensinde. Og billedet peger i alle

retninger, der er både kommet flere EU-modstandere og EU-kritikere i Parlamentet, og der er kommet en helt ny EU-skeptisk konservativ gruppe. Samtidig er der kommet flere føderalister, og der er fortsat et stort flertal for stadig mere integration.

NOTAT ser på den dagsorden der venter de nyvalgte. Her er et af de helt store spørgsmål Lissabontraktatens videre skæbne som først afgøres af en om-afstemning i Irland, efter at landet sidste år stemte nej til traktaten (side 26-30). God læselyst.

Erling Böttcher
redaktør

Som øjnene

Billedet afhænger af øjnene som ser.
Det gælder også resultat af valget til
EU-Parlamentet den 7. juni.
På valgnatten udråbte næsten
alle partier sig som vindere.

RESULTATET. Socialdemokraterne gik fra fem til fire mandater, men alligevel mente partiformand Helle Thorning Schmidt at der var tale om en sejr. Set i forhold til det *forventede* nederlag, forstås. Venstre fik færre stemmer end S, men også Lars Løkke Rasmussen var begejstret for sit partis resultat. Her var begrundelsen at hvor Venstre siden 2001 kun har oplevet tilbagegang, så var der nu et valg med fremgang. Selv Margrete Vestager fra de Radikale udtrykte tilfredshed – ikke med at partiet mistede sin plads i Parlamentet, men med den imponerende kampagne som partiets spidskandidat havde leveret.

Det kunne ikke være mere tydeligt at vurderingen af valgresultatet afhænger af de briller man tager på. Hvad man sammenligner med, og hvilke kriterier man lægger størst vægt på.

Her ser vi på fire markante elementer ved valget til EU-Parlamentet 2009

1. Tvivlsom valgdeltagelse

Noget af det mest iøjnefaldende ved dette EU-valg var den høje valgdeltagelse. For første gang nogensinde voksede den og endte på 59,5. Dermed går Danmark – sammen med syv andre lande – mod den generelle tendens til at færre og færre gider stemme. Men det skyldes næppe større interesse for EU blandt danskerne. Den samtidige folkeafstemning om ændring af tronfølgeordenen er den væsentligste forklaring, er valgforskerne enige om.

2. Mere EU-kritik i partierne

Det var også det valg hvor den tværpoli-

tiske EU-kritik fik sit hidtil dårligste valg, og hvor vælgerne mere end nogensinde stemte efter deres almindelige politiske ståsted. Det betød at JuniBevægelsen, som i 2004 faldt fra 16,1 til 9,1 procent, fortsatte rutschturen og røg helt ud af Parlamentet. Kun i begrænset omfang blev tilbagegangen opvejet af Folkebevægelsens fremgang fra 5,2 til 7,2 procent.

Den svækkede rolle for EU-bevægelserne er en langsigtet tendens, men forstærkes af at der ikke siden euro-afstemningen i 2000 har været en principiel debat om EU-samarbejdet og Danmarks rolle heri.

JuniBevægelsens nederlag betyder ikke nødvendigvis at danskerne er blevet gladere for EU. Med i billedet hører også at spidskandidaterne fra både S, V og K på forskellig måde lagde afstand til overdreven EU-tilpasning, og at Dansk Folkeparti som det mest EU-kritiske parti fik stor fremgang.

3. Folketingsmedlemmer fører

Sammenligner man med valget i 2004, gik SF og Dansk Folkeparti hver et mandat frem, mens Socialdemokraterne, JuniBevægelsen og de Radikale mistede et. I alt gik Danmark fra 14 til 13 mandater. Den

Valgresultatet

Stemmeberettigede: 4.057.100

Deltagelse: 59,54 %

Parti	Antal	Procent	Mandater
Socialdemokratiet	503.439	21,5	4
Venstre	474.041	20,2	3
Socialistisk Folkeparti	371.603	15,9	2
Dansk Folkeparti	357.942	15,3	2
Konservative Folkeparti	297.199	12,7	1
Folkebevægelsenmod EU	168.555	7,2	1
Radikale Venstre	100.094	4,3	-
JuniBevægelsen	55.459	2,4	-
Liberal Alliance	13.796	0,6	-
I alt gyldige stemmer	2.342.128		
Blanke stemmer	67.219		
I alt afgivne stemmer			
I alt ugyldige stemmer	73.440		

ser

FOTO: SCANPIX

socialdemokratiske tilbagegang var reelt uundgåelig, i betragtning af Poul Nyrup Rasmussens kanonvalg i 2004.

Kendte spidskandidater kan gøre en forskel – og for nye og ukendte ansigter er det vanskeligt at slå igennem. Alt andet lige står man med et bedre udgangspunkt når spidskandidaten er nuværende eller tidligere folketingspolitiker og ikke er et nyt og for langt de fleste helt ukendt ansigt som Hanne Dahl eller Sofie Carsten Nielsen.

At tidligere tv-vært Morten Løkkegaard kunne ryge ind som nummer to fra en placering som nummer 11 på Venstres liste understreger kändis-effekten, ligesom Morten Messerschmidts personlige gennemslag medvirkede stærkt til fremgangen for DF.

4. Normalisering og polarisering

Valgresultatet afspejler nogenlunde det politiske styrkeforhold i Danmark i øjeblikket. Vælgerne søger mod venstre eller højre.

Socialdemokraterne og Venstre står til omtrent lige stor vælgertilslutning – præcis som i EU-valget. Her landede de to partier dog hver cirka 5 procent under den opbakning de har i meningsmålingerne. Det giver til sammen 10 procent som modsvarer tilslutningen til Folkebevægelsen og JuniBevægelsen.

Både SF og DF fik derimod lige så stor vælgertilslutning som i meningsmålingerne. I den forstand kan EU-valget ses som en polarisering hvor partierne både til venstre og højre gik frem. ♦

De blev valgt

Her kan du se hvem der blev valgt til EU-parlamentet i Danmark.

Alle Socialdemokraternes fire medlemmer sad også i Parlamentet i perioden 2004-09. Genvalg var der også til Anne E. Jensen fra Venstre, Søren Søndergaard fra Folkebevægelsen mod EU og Margrethe Auken fra SF.

Dan Jørgensen (33), Socialdemokraterne
Personligt stemmetal: 233.266

Christel Schaldemose (41),
Socialdemokraterne
Personligt stemmetal: 43.855

Britta Thomsen (55),
Socialdemokraterne
Personligt
stemmetal: 32.569

Margrethe Auken (63),
Socialistisk Folkeparti
Personligt stemmetal: 204.111

Ole Christensen (53),
Socialdemokraterne
Personligt stemmetal: 20.597

Emilie Turunen (25),
Socialistisk Folkeparti
Personligt stemmetal: 37.330

Søren Søndergaard (53),
Folkebevægelsen mod EU
Personligt stemmetal: 107.429

Morten Messerschmidt (28),
Dansk Folkeparti
Personligt stemmetal: 284.500

Anna Rosbach Andersen (62),
Dansk Folkeparti
Personligt stemmetal: 3.592

Jens Rohde (39), Venstre
Personligt stemmetal:

Morten Løkkegaard (44),
Venstre
Personligt stemmetal: 57.175

Anne E. Jensen (57), Venstre
Personligt stemmetal: 47.906

Bendt Bendtsen (55),
Det Konservative Folkeparti
Personligt stemmetal: 176.786

FOTO: MINDSTORE

JuniBevægelsen findes ikke mere. De danske vælgere fandt tilbage til deres kendte partier, nu med EU-skeptisk profil.

En bevægelses

EXIT J. Nedturen for JuniBevægelsen blev indledt længe inden afstemningslokalerne lukkede søndag aften den 7. juni 2009.

Jens-Peter Bonde, nestor i den danske EU-kritik, og en af JuniBevægelsens grundlæggere, taler om en tendens over lang tid som først kom til syne for alvor i årets valg:

»Bevægelserne startede i det første parlamentsvalg med at få 25 procent af stemmerne, så 16 procent og så 9. Der er simpelt hen ikke flere mandater at hente i et EU hvor antallet af danske pladser i Parlamentet er skåret ned i takt med at flere lande er blevet medlemmer. Det er den tendens som er blevet tydelig,« siger han.

Denne tendens har tidligere været modvirket af de folkeafstemninger hvor bevægelserne har en central plads. Men der har jo ikke været nogen af slagsen siden euroafstemningen i 2000, konstaterer Bonde.

Skjult af Nyrup-effekten

I valget 2004 tabte JuniBevægelsen 2 af 3 mandater. Det var relativt set en større tilbagegang end da man i juni 2009 tabte det sidste mandat.

»Allerede ved det foregående valg var det akkurat at JuniBevægelsen kom ind. Denne gang havnede man på den forkerte side. Der er blandt andet en effekt af at generationsskiftet efter Jens-Peter Bonde har været svært,« siger Kasper Møller Hansen, valgforsker ved Københavns Universitet.

Bonde selv siger at den tendens han får øje på nu, nok fandtes for fem år siden, men:

»Det blev overskygget af andre faktorer. Analysen den gang var at vi ikke kunne konkurrere med Poul Nyrups mange personlige stemmer. Samtidig var det et valg hvor de andre nægtede at tale om forfatningen. Det lykkedes os ikke at få den sat på dagsordenen.«

Overfor Jens Rohde

Folkebevægelsens EU-parlamentariker Søren Søndergaard ser flere samvirkede årsager til JuniBevægelsens farvel:

»Der er den langsigtede tendens, som

fremmes af de store partier og medierne, at holdningen til EU som sådan ikke spiller nogen rolle, og at EU-valget skal ligne et almindeligt dansk valg.

Det er blevet forstærket ved at vi ikke har haft en folkeafstemning i den sidste valgperiode.«

Det er, mener han, særlig gået ud over JuniBevægelsen, fordi Jens-Peter Bonde ikke længere stod på stemmesedlen, og fordi JuniBevægelsen har haft en svag organisation, og:

»Så er det også det politiske valg. Når man står overfor Jens Rohde og til dels Bendt Bendtsen som siger at de nu er EU-skeptiske, skal man være lidt mere klar i melet. Den lidt bløde, nuancerede holdning fra JuniBevægelsen har ikke trængt igennem,« siger Søren Søndergaard.

Magten i Bruxelles, medierne på Christiansborg

JuniBevægelsens langvarige tilbagegang er en konstatering, mere end det er en forklaring.

Ifølge Jens-Peter Bondes er forklaringen det manglende kendskab blandt vælgere til hvad der sker i Parlamentet.

»Det er en tilstand vi ikke kan lave om på så længe medierne sidder på Christiansborg, mens lovgivningen foregår i Bruxelles. Da vi ikke har haft nogen

sidste valg

repræsentant på Christiansborg, så er det »messerschmidterne« som rykker ud med kritikken. Findes man ikke i Folketinget, så får man ingen opmærksomhed,« siger Jens-Peter Bonde som har to konkrete eksempler klar til aflevering:

Det er hans egen indsats for at sikre dansk vandforsyning uden behov for rensning, og Hanne Dahls arbejde mod pesticider.

»Hvis Kommissionens forslag om brug af forurenede vand var gået igennem, så var Danmark blevet afkrævet investeringer i rensningsanlæg i størrelsesordenen et par Storebæltsbroer. Vi vandt klare sejre i Parlamentet, men der er ingen som forbinder os med det endelige resultat.«

Den europæiske modstand

Kort inden EU-valget lavede det britiske nyhedsmagasin The Economist en analyse af den irske EU-kritiker Declan Ganleys kampagne, som bladet fandt bemærkelsesværdig.

The Economist noterede at Ganleys kritik ikke var specifikt irsk eller national, som den britiske EU-modstand er det, men snarere europæisk:

Ganley ville reformere og demokratisere EU's institutioner, ikke primært rulle beslutningskompetencen tilbage til medlemslandene.

På den måde kom Ganley til at op-

træde på den samme arena som de institutioner og mekanismer som han tog op kampen imod, om end med nogle modsatte fortegn.

Problemet var bare at hverken medier eller vælgere var særlig optaget af forestillingen på den arena. EU's mangel på folkeligt engagement kom også til at gælde for EU-kritikere.

Eller som Jens-Peter Bonde siger:

»Når jeg tager rundt på møder og konferencer er der massiv opbakning til mine forslag om åbenhed og demokratisering. Men det giver ingen bonus i EU-valg.«

Første europæiske valg

Valgforskeren Kasper Møller Hansen mener ikke at JuniBevægelsens exit nødvendigvis siger noget om holdningen til EU:

»Det der er lidt interessant ved årets valg, er at mange af ja-partierne er begyndt at være skeptiske. Og fra den anden side har SF skiftet holdning. JuniBevægelsen klarede ikke konkurrencen om at være det EU-positive, men skeptiske parti.«

Man kunne måske tale om en nationalisering af EU-valget, men det mener Kasper Møller Hansen ville være en forkert udlægning:

»Det der skete, var at vælgerne fandt tilbage til deres kendte partier. Men det

»Findes man ikke i Folketinget, så får man ingen opmærksomhed. Så er det »messerschmidterne« som rykker ud med kritikken,« siger Jens-Peter Bonde.

var en af de første valgkampe hvor der blev talt om de sager som Europaparlamentet har indflydelse over. Det var ikke en debat om euroen eller traktatafstemninger som JuniBevægelsen kunne få gavn af.«

Intet tvangsægteskab

Selv om Søren Søndergaard er glad for at Folkebevægelsen beholdt sit mandat af egen kraft, og sågar gik frem, beklager han udgangen af valget for JuniBevægelsen:

»Vore valgforbund var ikke et tvangsægteskab, det var ægte kærlighed. Vi har stemt meget sammen i parlamentet. Og når JuniBevægelsen ikke længere er der, kan vi ikke tåle noget formsvigt næste gang.«

Og så er der en kommende folkeafstemning.

»Ved en folkeafstemning er alt andet end over 50 procent et nederlag, der bliver behov for et bredt samarbejde,« siger Søren Søndergaard.

Jens-Peter Bonde ser også for sig en fortsættelse af JuniBevægelsens arbejde, i en eller anden form:

»Jeg er enig med Keld (Albrechtsen) og Hanne (Dahl) at vi ikke skal ud og samle underskrifter for at opstille i næste valg. Men JuniBevægelsen har en mission ved afstemningen om euroen og det retslige forbehold,« siger han.

Uden Hanne Dahl

I diskussionen om en fortsættelse og EU-kritikkens fremtid er JuniBevægelsens sidste parlamentariker Hanne Dahl steget af.

»Der er sket en højredrejning i EU-kritikken. Det er ikke noget jeg kan gøre noget ved. Vi førte en solid og superhæderlig valgkampe. Der er ikke noget jeg fortryder. Men vores nuancerede position om at gøre Europa bedre har ikke kunnet samle stemmer nok. Det var så det. Jeg har lagt 15 år af mit liv på EU-kritik bag mig. Hvad det end fortsætter med, så bliver det uden mig,« siger hun. ♦

Hanne Dahl,
JuniBevægelsens spidskandidat,
på valgaftenen den 7. juni 2009.

Skuffelse for europæiske socialdemokrater

FRAVALG. Beskeden fra den europæiske befolkning er klar: Det er de konservative politikere folk tror på når det drejer sig om at bane en vej ud af krisen, uanset om de allerede sidder på magten (som i Frankrig, Italien eller Polen), eller om de er i opposition (som i Storbritannien eller Spanien).

Sådan lyder den hårdtslående konklusion fra Piotr Kaczynski, analytiker i tænketanken Center for Europæiske Politiske Studier (CEPS) i Bruxelles.

Men der er mindst to forhold som gør det problematisk at snakke om hvem og hvad vælgerne tror på.

For det første at over halvdelen af vælgerne i EU ikke stemte. For det andet er spørgsmålet om vælgerne stemte for dem de har tillid til, eller om de snarere fravalgte dem som de ikke har tillid til.

Konservative vandt de store lande

Ud over den historisk lave valgdeltagelse var valgets vigtigste tendenser, kort fortalt: fremgang for højrefløjen, herunder den yderste højrefløj, kraftig tilbagegang

for Socialdemokratiet, succes for grønne partier og en lille tilbagegang for venstrefløjen.

For første gang nogensinde ved et EU-valg vandt højrefløjen i alle de seks største lande – Tyskland, Frankrig, Storbritannien, Polen, Italien og Spanien. Det giver højrefløjen større indflydelse i det nye parlament. Dog med den nye gruppe af EU-kritiske konservative som en joker i magtspillet.

Selv om der var tale om nationale valgkampe omkring nationale spørgsmål ser Piotr Kaczynski en fælles europæisk bevægelse i vælgerne adfærd. Julia De Clerck-Sachsse, en anden analytiker i CEPS, er derimod mere tilbøjelig til at lede efter forklaringer i de enkelte lande.

»Det var forudsigeligt at de siddende regeringer ville blive straffet. Den største overraskelse var at det ikke skete for konservative regeringer i lande som Frankrig og Italien. En stor del af forklaringen er at den socialdemokratiske opposition fremstår splittet og utroværdig,« siger hun og

nævner også uenighederne i ledelsen af det tyske Socialdemokrati som en medvirkende årsag til det skuffende resultat.

Splittede socialdemokrater

Særlig slemt var det socialdemokratiske nederlag i Frankrig og Storbritannien.

Ifølge Julia De Clerck-Sachsse har vælgerne ikke troet på at Socialdemokratiet kan levere et virkeligt alternativ, men at det snarere – i Vesteuropa – var de Grønne som kunne appellere til et ønske om en anden vej ud af krisen – et bæredygtigt alternativ.

Men i en situation med økonomisk krise og arbejdsløshed på 20 millioner burde man så ikke forvente en fremgang for socialdemokraterne?

»Teorien om at vælgerne går til venstre når der er krise, holder ikke. Men jeg tror mere at det var splittelsen i deres egne rækker, end det var indholdet i deres program, som folk stemte nej til. Hvis ikke de kan holde orden i egne rækker, hvordan skal folk så tro at de kan ordne samfunds-

Lederen af de franske socialister, Martine Aubrey, kunne kun overbevise 16,5 procent af vælgerne.

Det var forventeligt at vælgerne ville straffe deres regeringer i krisetider. Det usædvanlige var at det ikke skete i lande hvor højrefløjen regerer.

er

økonomien,«
spørger Julia
De Clerck-
Sachsse.

Lille forskel

Hun peger også på at forskellen er svær at få øje på fordi konservative regeringer har overtaget mange af de socialdemokratiske programpunkter og forøget de offentlige udgifter for at modvirke den økonomiske krise.

Set fra et venstrefløjssynspunkt er det snarere Socialdemokratiet der har sluttet sig til den borgerlige dagsorden.

Den franske venstrefløjsveteran Francois Sabado konstaterer at »Socialdemokratiet betaler for sin 'social-liberalisme'. Med den ene indrømmelse til den anden, den ene tilpasning efter den anden, fra 'reformisme uden reformer' til 'reformisme med nyliberale kontra-reformer', er de europæiske Socialdemokratier i stadig større omfang blevet integreret i administrationen af kapitalismens økonomi og institutioner og oplever et relativt tab af

deres sociale og politiske bagland i den arbejdende befolkning.«

Fornyelse?

Rundt omkring i Europa spørger de socialdemokratiske ledere hvad der gik galt. Var budskabet forkert? Er der et budskab? Eller blev det bare ikke formidlet godt nok?

I en kommentar til valgresultatet afviser Poul Nyrup Rasmussen, formand for de europæiske socialdemokrater, at Socialdemokratiet står i en eksistentiel krise... »men der er ingen tvivl om at Socialdemokratiet må forny sig selv. De værdier hvorpå vi har bygget mere end et århundrede af politiske kampe og resultater, må fortsat være vores inspiration. Vi må lære hvordan vi kommer bedre ud til folk, til dem der føler sig udstødt og marginaliseret af det politiske liv, og forbinde os med deres frygt og deres drømme,« skriver Nyrup Rasmussen.

Udtalelsen kommer imidlertid ikke nærmere ind på hvordan fornyelsen mere præcist skal se ud. ♦

Grøn succes

Den eneste af de gamle grupper i EU-Parlamentet som er blevet større efter valget, er de Grønne. Den er vokset med 12 medlemmer, fra 43 til 55, samtidig med at det samlede antal pladser i Parlamentet er skrumpet fra 785 til 736.

Frem for alt kan succesen lokaliseres til Frankrig hvor en grøn koalition bragede igennem med over 16 procent – meget tæt på at overhale socialdemokraterne – og vandt 8 ekstra mandater. Til sammenligning måtte de Grønnes kandidat nøjes med 1,6 procent af stemmerne i det franske præsidentvalg i 2007.

Frankrigs-eksperten Henrik Prebensen fra Københavns Universitet vurderer dog at succesen mere har sin baggrund i en vælgerprotest og ønsker om fornyelse, end i en egentlig opslutning bag en radikal grøn politik. Han peger på at der i den franske vælgerskare er en voksende utilfredshed med venstrefløjspartiernes manglende evne til at samles om klare politiske alternativer til Sarkozy og hans regering, især interne magtkampe mellem de ledende politikere i Socialistpartiet. »Man kan se at de Grønne fik deres bedste resultater i områder der i mange årtier har været højborg for venstrefløjens kandidater. Der er således stærke indici for at de Grønne er blevet båret frem af en protestbølge mod venstrefløjspartiernes ideologiske stilstand og politiske viljesløshed,« siger han.

Stærke kandidater

Dertil kommer at de Grønne opstillede en række karismatiske personligheder.

»De Grønne kunne præstere nogle spidskandidater med næsten kultagtigt ry for idealisme, politisk uselviskhed og puritansk integritet. 68-ikonet, den tysk-franske Daniel Cohn-Bendit, der er kendt for sine formidable retoriske, ja næsten demagogiske, evner som debattør og sin uimponeret af alle magthavere; den tidligere undersøgelsesdommer, Eva Joly, der er kendt for sine modige udrædninger af mørke sider i fransk politik, og som med sin norske baggrund synes at inkarnere en udbredt forestilling om skandinavisk-protestantisk renhed og redelighed; og endelig den franske landbrugssyndikalist og anti-globaliseringsaktivist, José Bové, der med sin gæve Asterix-fysiognomi og sit kompromisløse forsvar for de traditionelle franske, manipulerede jordbrugsprodukters kvalitet, forekommer at repræsentere 'de gode gamle dage', før verden gik af lave i kemi og genteknik,« siger Henrik Prebensen.

I Frankrig spekuleres der nu på om den grønne succes også vil slå igennem i den nationale politik. Henrik Prebensen er skeptisk:

»Man må nok sige at de tilsammen udgør et vel heterogent sammenrend, så det kan godt blive svært at få en konstruktiv politik ud af valget,« vurderer han.

Det tysk-franske 68-ikon Daniel Cohn-Bendit stod i spidsen for den grønne alliance Europe Ecologie.

Det store overblik

I denne korte gennemgang af resultaterne har vi samlet nogle af de vigtigste og mest markante tendenser i de 27 EU-lande..

Belgien

Største udsving skete på den yderste højrefløj, hvor Vlams Belang gik tilbage fra 14,3 til 9,85 procent. Det tabte mandat blev samlet op af Jean-Marie Dedeckers nye højre-konservative liste. Miljøpartiet Ecolo gik frem fra 3,7 til 8,5 procent. Korruptionsskandaler bidrog til socialdemokratisk tilbagegang. Valgets stemmeslugere var de to tidligere premierministre Guy Verhofstadt og Luc Dehaene samt afgående EU-kommissær for udvikling, Michel Louis.

Konservative 5 (-1), Socialdemokrater 5 (-2), Liberale 5 (-1), Grønne 4 (+2), Konservative EU-kritikere 1 (+1), Andre 2.

Bulgarien

Koalitionen for Bulgarien, ledet af det (på det tidspunkt) regerende Socialistparti (eks-kommunister), gik 3 procentpoints ned i forhold til det sidste EU-valg i 2007, umiddelbart efter Bulgariens indtræden i EU. Tilbagegangen er dog langt større i forhold til det nationale parlamentsvalg i 2005 hvor koalitionen fik 34 procent (tilbagegangen er fortsat ved parlamentsvalget i juli 2009 hvor Koalitionen fik 18 procent og mistede regeringsmagten). Højrenationalistiske ATAKA mistede et af tre mandater.

Konservative 6 (+1), Socialdemokrater 4 (-1), Liberale 5, Andre 2 (-1).

Cypern

De konservative og kommunisterne tager med 35 procent hver de fire første mandater, Socialdemokraterne og Demokraterne (som skifter fra den liberale til den socialdemokratiske gruppe), deles om de to sidste.

Konservative 2 (-1) Socialdemokrater 2 (+2), Liberale 0 (-1), Venstrefløj 2

Danmark

Rekordhøj valgdeltagelse på 59,5 procent – især på grund af folkeafstemning om tronfølge. JuniBevægelsen mistede sit enlige mandat og bliver formentlig nedlagt. Fremgang på fløjene til SF og DF, ellers en afspejling af de nationale politiske styrkeforhold.

Konservative 1, Socialdemokrater 4 (-1), Liberale 3 (-1), Grønne 2 (+1), Konservative EU-kritikere 2 (+2), Venstrefløj 1.

Estland

Mulighed for at stemme on-line – som eneste land i EU – forklarer den stigende valgdeltagelse fra 27 til 44 procent. Resultatet blev især en skuffelse for det regerende liberale Reformparti, mens den uafhængige kandidat Indrek Tarand, journalist og tidligere regeringsrådgiver, løb med en fjerdedel af stemmerne.

Konservative 1 (-1), Socialdemokrater 1 (-2), Liberale 3 (-1), Grønne 1 (+1).

Finland:

Både centrum-højrepartierne i regeringskoalitionen, og socialdemokraterne i opposition, mistede opbakning. Fremgang til de Grønne og ikke mindst til Perussuomalaiset, De Sande Finner, et nationalistisk EU-modstanderparti som går ind for et skattefinansieret velfærdssystem og imod privatisering. Med næsten 10 procent af stemmerne fortsætter succesen fra de nationale valg hvor partiet vandt tre mandater i 2003 og fem i 2007.

Konservative 4, Socialdemokrater 2 (-1), Liberale 4 (-1), Grønne 2 (+1), Venstrefløj 0 (-1), Højrenationale 1 (+1).

Frankrig

Præsident Nicolas Sarkozys UMP vandt næsten 28 procent. Socialisterne skuffede slemt med kun 16,5 og var tæt på at blive overhalet af valgets vinder og overraskelse, den grønne koalition Europe Ecologie. Både det yderste venstre og højre præget af splittelse.

Konservative 29 (+11), Socialdemokrater 14 (-17), Liberale 6 (-4), Grønne 14 (+8), Venstrefløj 5 (+2), Højrenationale 1 (-2), Andre 3 (-4)

Grækenland

Efter en periode med omfattende sociale protester og stærke bevægelser mod krise og arbejdsløshed var tilbagegangen for den konservative regering forventet. Det højrepopulistiske LAOS-parti vandt to mandater.

Konservative 8 (-3), Socialdemokrater 8, Grønne 1 (+1), Venstrefløj 3 (-1), Højrenationale 2 (+1)

Holland

Polarisering og fremgang til såvel det EU-begejstrede liberale midterparti D66, samt især til det fremmedfjendske og EU-kritiske Frihedsparti, anført af Geert Wilders, som scorede 17 procent og fire mandater. Tilbagegang både for regeringspartierne og det Socialistiske Parti som måtte nøjes med 7 procent efter succesen ved parlamentsvalget i 2006 hvor partiet fik over 16 procent.

Konservative 5 (-2), Socialdemokrater 3 (-4), Liberale 6 (+1), Grønne 3 (-1), Konservative EU-kritikere 1 (+1), Venstrefløj 2, Højrenationale 1 (-1), Andre 4 (+4).

Irland

Klar afstraffelse af regeringspartierne, Fianna Fail og De Grønne, som kæmper med en dyb krise, tendensen var endnu mere markant ved det samtidige lokalvalg. Leder af den irske kampagne mod Lissabon-traktaten, Declan Ganley, måtte nøjes med 13,6 procent af stemmerne og fik ingen af de tre mandater i sin valgkreds.

Konservative 4 (-1), Socialdemokrater 3 (+2), Liberale 1, Venstrefløj 1, Andre 3 (Fianna Fail) (-1).

Italien

Partimønsteret stærkt forandret de seneste år. Berlusconi nye centrum-højreparti Frihedens Folk fik lidt over 35 procent, noget mindre end prognoserne på op til 45. Forklaringen ligger måske i en række skandalesager omkring hans skilsmisse og forhold til en 18-årig model. Oppositionen i det nye Demokratiske Parti måtte nøjes med 26 procent. Nationalisterne i Lega Nord fordoblede opbakningen til lidt over 10 procent (+ 5 mandater), mens den italienske venstrefløj mistede alle mandater.

Konservative 35 (+11), Socialdemokrater 21 (-4), Liberale 7 (-5), Grønne 0 (-2), Venstrefløj 0 (-7), Højrenationale: 9 (+9).

Letland

Gennembrud for den daværende leder af det lettiske kommunistparti Alfred Rubiks som har siddet i fængsel i seks år anklaget for forsøg på at vælte landets regering. Hans venstreorienterede, overvejende russisk-dominerede, koalition Harmoni-Alliancen fik 20 procent, mens valget både til EU-Parlamentet og til kommunerne blev en katastrofe for den borgerlige regering som har bøjet sig for Valutafondens krav om en økonomisk hestekur for at hjælpe landet ud af en afgrundsdyb krise.

Konservative 3, Socialdemokrater 1 (+1), Liberale 1, Grønne 1, Konservative EU-kritikere 1 (+1), Venstrefløj 1 (+1), Andre 0 (-4).

Vi har kaldt gruppen Europæisk Frihed og Demokrati for Højrenationale og sammenligner med mandaterne i den tidligere IND-DEM-gruppe.

Malta

I praksis hersker et topartisystem, og denne gang vandt Arbejderpartiet klart over det regerende Nationalistparti, modsat det seneste nationale valg i 2008. Stemmedeltagelsen faldt til 78,8 procent. Malta er et af de lande i verden som har den højeste frivillige stemmeprocent.

Konservative 2 (-1) Socialdemokrater 3.

Polen

Den regerende Borgerplatform snupede over 44 procent af stemmerne og udgør en sværvægter i EU-Parlamentets konservative gruppe (polske Jerzy Buzek er nyvalgt formand for Parlamentet). Præsident Kaczynskis mere EU-skeptiske Lov og Orden-parti blev nummer to med 27 procent. De små liberale, uafhængige eller højreekstreme partier mistede deres mandater.

Konservative 28 (-10), Socialdemokrater 7 (-3), Liberale 0 (-6), Grønne 0 (-1), Konservative EU-kritikere 15 (+15).

Portugal

Vælgernes utilfredshed med det regerende Socialdemokratis håndtering af krisen betød et forsmædeligt nederlag, men partiet afleverede flere mandater til venstrefløjen end til de konservative.

Konservative 10 (-1), Socialdemokrater 7 (-5), Venstrefløj: 5 (+2)

Rumænien

Det Storrumænske Parti under ledelse af Cornel Vadim Tudor fordoblede sit stemmetal og tog tre mandater. Blandt dem millionæren George Becali, ejer af fodboldklubben Steaua Bucharest og under anklage for vold, bestikkelse og aftalt spil. Valgt som uafhængig kandidat blev også Elena Basescu, datter til landets nuværende præsident, ifølge Der Spiegel Rumæniens svar på Paris Hilton, ifølge BBC mere interesseret i fester end partipolitik.

Konservative 14 (-4), Socialdemokrater 10 (+1), Liberale 5 (-1), Grønne 0 (-1), Andre 3 (+3)

Slovakiet

Det socialdemokratiske SMER fik 32 procent, eneste land hvor et socialdemokratisk regeringsparti vandt valget. Det kontroversielle Slovakiske Nationale Parti, som sidder med i regering og især er kendt for hadske udfald mod jøder, sigøjnere, ungarere og homoseksuelle, halverede stemmetallet fra nationale valg i 2006 (11,6 procent), men vandt alligevel et mandat.

Konservative 6 (-2), Socialdemokrater 5 (+2), Liberale 1 (+1), Højrenationale 1 (+1), Andre 0 (-3)

Slovenien

Centrum-højrepartierne vandt flest stemmer og tildelte de regerende socialdemokrater et sviende nederlag i forhold til partiets fantastiske resultat (30 procent) ved det nationale valg i 2008, hvorefter premierminister Borut Pahor dannede en koalitionsregering. I forhold til EU-valget i 2004 går socialdemokraterne dog frem fra 17,7 til 18,5 procent.

Konservative 3 (-1) Socialdemokrater 2 (+1), Liberale 2.

Spanien

Ser man bort fra de regionale partier, er der stort set tale om et topartisystem. Det konservative Partido Popular slog de regerende socialdemokrater, som kæmper med den højeste arbejdsløshed i hele EU på omkring 20 procent.

Konservative 23 (-1), Socialdemokrater 21 (-3), Liberale 2, Grønne 2 (-1), Venstrefløj 1, Andre 1 (-1).

Storbritannien

Mest iøjnefaldende er det katastrofalt dårlige resultat for Labour som må se sig henvist til tredjepladsen efter de borgerlige EU-modstandere i United Kingdom Independence Party. Desuden parlamentarisk gennembrud for nyfascisterne i British National Party. Britiske konservative danner ny EU-kritisk gruppe med bl.a. tjekiske og polske konservative.

Konservative 0 (-27), Socialdemokrater 13 (-6), Liberale 11, Grønne 5, Konservative EU-kritikere 26 (+26), Venstrefløj 1, Højrenationale 13 (+5), Andre 3 (-4).

Sverige

Venstrefløjen og EU-kritikerne i Junilistan gik tilbage, mens Miljøpartiet fordoblede stemmetallet. Overraskelsen var Piratpartiet som kæmper for fri adgang til fildeling af musik på internettet. Partiet vandt med over 7 procent et mandat og slutter sig til den grønne gruppe.

Konservative 5, Socialdemokrater 5, Liberale 4 (+1), Grønne 3 (+2), Venstrefløj 1 (-1), Andre 0 (-3)

Tjekkiet

De tjekiske socialdemokrater hentede en af sine få sejre, blandt andet på grund af utilfredshed med regeringens brugerbetaling på sundhedsområdet. Fremgangen fra katastrofevalget i 2004 på 8,78 til 22,38 procent var dog mindre end forventet. De konservative og EU-skeptiske Borgerdemokrater er dermed fortsat største parti, men forlader den konservative gruppe i EU-Parlamentet.

Konservative 2 (-12), Socialdemokrater 7 (+5), Liberale 5, Konservative EU-kritikere 9 (+9), Venstrefløj 4 (-2).

Tyskland

Selv om Angela Merkels kristelige demokrater og hendes forbundsfæller i den Kristelig-Sociale Union mistede både vælgere og mandater, så var skuffelsen størst hos socialdemokraterne. Ved valget til Forbundsdagen i 2005 lå partiet lige med den borgerlige regeringspartner med omkring en tredjedel af stemmerne hver, men denne gang raslede SPD ned til 20,8 procent – det dårligste resultat i et landsdækkende valg siden Anden Verdenskrig, og et dårligt udgangspunkt for efterårets valg til Forbundsdagen.

Konservative 42 (-7), Socialdemokrater 23, Liberale 12 (+5), Grønne 14 (+1), Venstrefløj 8 (+1).

Ungarn

De regerende socialdemokrater måtte indkassere et fælt nederlag med kun 17 procent. Vælgerne straffede en regering som har fulgt diktaterne fra Valutafonden med en skarp nedskæring af de offentlige udgifter. Den økonomiske krise har ramt landet hårdt, øget uligheden, fordyret offentlige og private lån optaget i vestlig valuta og banet vej for det yderligtgående højreparti Jobbik som førte kampagne med slagord som 'Ungarn for ungarene' og krævede handling mod roma-sigøjnernes kriminalitet.

Konservative 15 (-2), Socialdemokrater 4 (-5), Liberale 0 (-2), Andre 3 (+3).

Østrik

Vælgerflusning til socialdemokraterne, fremgang til EU-kritikerne og den yderste højrefløj.

Konservative 6, Socialdemokrater 4 (-3), Liberale 0 (-1), Grønne 2, Andre 5 (+3)

Litauen

Mandaterne er spredt på mange flere partier end tidligere. Som forventet stor tilbagegang for det liberale Arbejderparti (fra 30 til 9 procent). To mandater gik til det højrenationalistiske Lov- og orden-parti, hvor det ene besættes af eks-præsident Rolandas Paksas (2004-08) som er udelukket fra hjemlig politik efter en dom for offentliggørelse af statshemmeligheder. Tomaszewski fra det stærkt religiøse parti for det polske mindretal slutter sig til de EU-kritiske konservatives gruppe

Konservative 4 (+2), Socialdemokrater 3 (+1), Liberale 2 (-5), Konservative EU-kritikere 2 (+2), Højrenationale 2 (+2)

Luxembourg

Trods tidligere EU-mediekommissær Viviane Reding i spidsen mistede de konservative stemmer, men beholdt alligevel tre mandater. Uændret mandatfordeling mellem de fire største.

Konservative 3, Socialdemokrater 1, Liberale 1, Grønne 1.

Mandater i hvert medlemsland fordelt efter politiske grupper

	EPP	S&D	ALDE	GRØNNE	ECR	GUE/ NGL	EFD	NI	I alt
Belgien	5	5	5	4	1	0	0	2	22
Bulgarien	6	4	5	0	0	0	0	2	17
Tjekkiet	2	7	0	0	9	4	0	0	22
Danmark	1	4	3	2	0	1	2	0	13
Tyskland	42	23	12	14	0	8	0	0	99
Estland	1	1	3	1	0	0	0	0	6
Irland	4	3	4	0	0	1	0	0	12
Grækenland	8	8	0	1	0	3	2	0	22
Spanien	23	21	2	2	0	1	0	1	50
Frankrig	29	14	6	14	0	5	1	3	72
Italien	35	21	7	0	0	0	9	0	72
Cypern	2	2	0	0	0	2	0	0	6
Letland	3	1	1	1	1	1	0	0	8
Litauen	4	3	2	0	1	0	2	0	12
Luxembourg	3	1	1	1	0	0	0	0	6
Ungarn	14	4	0	0	1	0	0	3	22
Malta	2	3	0	0	0	0	0	0	5
Holland	5	3	6	3	1	2	1	4	25
Østrig	6	4	0	2	0	0	0	5	17
Polen	28	7	0	0	15	0	0	0	50
Portugal	10	7	0	0	0	5	0	0	22
Rumænien	14	11	5	0	0	0	0	3	33
Slovenien	3	2	2	0	0	0	0	0	7
Slovakiet	6	5	1	0	0	0	1	0	13
Finland	4	2	4	2	0	0	1	0	13
Sverige	5	5	4	3	0	1	0	0	18
Storbritannien	0	13	11	5	25	1	13	4	72
EU i alt	265	184	84	55	54	35	32	27	736

EPP (Europæiske Folkeparti)
265 mandater, 36 procent (-1 procent)
Dansk medlem: *Bendt Bendtsen*
(Konservative Folkeparti)

S&D (Socialister/Socialdemokrater og Demokrater – tidligere PSE/PES, nyt navn for at få det italienske centrum-venstreparti Demokraterne med) 184 mandater, 25 procent (-2 procent)
Danske medlemmer: *socialdemokraterne Ole Christensen, Dan Jørgensen, Christel Schaldemose og Britta Thomsen*

ALDE (Alliancen af Liberale og Demokrater), 84 mandater, 11 procent (-2 procent)
Danske medlemmer: *Anne E. Jensen, Morten Løkkegaard, Jens Rohde* (Venstre)

De Grønne, 55 mandater, 7 procent (+2 procent)
Danske medlemmer: *Emilie Turunen og Margrete Auken* (SF)

ECR (Konservative og Reformister – tidligere del af EPP) 55 mandater, 11 procent (+11 procent)
Ingen danske medlemmer

GUE/NGL (Europæisk Venstrefløj/Nordisk Grøn Venstre) 35 mandater, 5 procent (uændret)
Dansk medlem: *Søren Søndergaard*
(Folkebevægelsen mod EU)

EFD (Europæisk Frihed og Demokrati – tidligere blandt andet IND/DEM og Nationernes Europa), 4 procent (+4 procent)
Danske medlemmer: *Morten Messerschmidt og Anna Rosbach* (Dansk Folkeparti)

NI ('Non Inscript' – løsgængere)
26 mandater, 4 procent (uændret)
Ingen danskere

Gruppestørrelserne er et øjebliksbillede i juli 2009. Medlemmer kan skifte fra en gruppe til en anden mellem parlamentets samlinger, og gør det. Når, eller hvis, Lissabon-traktaten træder i kraft vil antallet af pladser i Parlamentet stige fra 736 til 754. Det vil kunne påvirke mandatfordeling og procentsatser ovenfor, om end ikke afgørende.

Studehandler på et ægte hestemarked er en tam affære ved siden af forhandlingerne i et nyvalgt EU-Parlament.

FOTO: SCANPIX

Kampen om

EFTERSPIG. Når vælgerne har sammensat et nyt EU-Parlament, er det langt fra slut. Så følger nogle interessante dage hvor de 736 nyvalgte EU-politikere skal finde grupper og finde deres plads i grupperne. Meget står på spil. Det handler om politisk indflydelse og om personelle og økonomiske ressourcer.

Først drejer det sig om at finde ud af hvem man vil eller kan være legekammerater med. Hvis man ikke er medlem af en gruppe, så løst sammensat den end måtte være, så er man dømt til 5 år på sidelinjen

Mere magt til de blå EU-venner

Trods intern splittelse og en øget unionskritik blev valget en styrkelse af de konservative EU-tilhængere i Parlamentet.

GRUPPEDANNELSER. Cirka 40 procent nye ansigter og navne og et par nye partigrupper i EU-parlamentet, men nok ikke så stor forandring af det politiske spil alligevel.

Sådan kan valgresultatet også gøres op.

Der er blevet argumenteret for at det nyvalgte EU-Parlament bliver mere blått, mere grønt eller sågar grumset i retning af sort hvis man bruger den traditionelle politiske farvepalet.

Men det bliver i hvert fald ikke mere rødt. Det dårlige valg for socialdemokraterne generelt bliver muligvis den mest mærkbare forandring af Parlamentets arbejde.

En række lobbyistorganisationer som nyhedsportalen Euractiv har talt med, giver et forsigtig optimistisk billede på deres kunders vegne; kunder som oftest er private virksomheder og brancheorganisationer.

Deres vurdering er at Parlamentet vil blive mere erhvervsorienteret og mindre optaget af for eksempel miljø- og forbrugerspørgsmål

Ingen vej uden om EPP

Forklaringen på den vurdering er at den store konservative og EU-positive partigruppe EPP (Det Europæiske Folkeparti eller de kristelige demokrater) beholder deres førsteplads, selv om de britiske kon-

servative er sprunget fra og har dannet en mere EU-skeptisk gruppe sammen med blandt andre tjekkiske og polske kolleger.

Men i skrivende stund tegner EPP sig for en god tredjedel af det samlede Parlament. 265 ud af 736 pladser.

»Det er interessant at notere at det praktisk talt vil være umuligt at skabe et flertal i Parlamentet uden om EPP,« konstaterer Georg Danell fra lobbyistorganisationen Kreab Gavin Anderson, overfor Euractiv.

Gennem årene er mange af de politiske aftaler blevet styret af forlig mellem de to samarbejdede partigrupper EPP og

fortsættes næste side...

penge og privilegier

uden den store indflydelse. Alt i EU-Parlamentet, det være sig adgang til taletid, adgang til personale, til partitilskud, alt er baseret på de politiske grupper.

En gruppe er berettiget til lidt flere EU-ansatte end gruppens størrelse. Hvis for eksempel 50 politikere har dannet en gruppe, vil EU-Parlamentet bevilge cirka 60 stillinger til at bistå gruppen med research og politisk arbejde.

Hvert medlem af gruppen udløser samtidig ca. 450.000 kr. årligt i partitilskud fra Parlamentet. En gruppe på 50 med-

lemmer vil således blive berettiget til mere end 22 millioner i partitilskud hvert år.

Dernæst drejer det sig om at være en stor gruppe.

Det kræver interne forlig mellem grupperne i Parlamentet for at nå det magiske tal 369. Det er 1 over halvdelen af medlemmene, og derfor det nødvendige antal for at Parlamentet overhovedet kan bruge sin magt til at gennemtvinge ændringer af lovforslagene. Og jo flere mandater man har bag sig, desto mere har man at handle med når der skal indgås forlig med de andre.

Det er også gruppestørrelserne som afgør fordelingen af poster som udvalgsformand, formænd for delegationer til andre lande osv.

Når det så kommer til hvem i gruppen der skal besætte de poster, som gruppen er tildelt, udfolder der sig igen et lige så stort hestemarked. Og der handles flittigt. Hvis et af gruppens medlemmer brændende ønsker sig at blive næstformand, ja så kan han måske skaffe de afgørende stemmer ved at skaffe stemmer for en andens valg til formand for forbindelserne til Australien. Eller for at få flere medlemmer til sin gruppe kan man love en særlig god behandling i form af ekstra penge eller ekstra ansættelser. ♦

... fortsat fra side 13

socialdemokraterne (PSE). Sådan gik det også ved første møde for det nyvalgte parlament i midten af juli. Her indgik den blå-røde koalition en aftale om at dele det prestigefyldte formandskab for Parlamentet mellem sig i to perioder – som man har gjort det mange gange tidligere.

Det blå flertal

Første mand på posten bliver det polske EPP-medlem Jerzy Buzek. Om 2 1/2 år forventes han at vige formandsstolen til fordel for den tyske socialdemokrat Martin Schulz.

Men til forskel fra den forrige parlamentssamling vil det borgerlige EPP nu være mindre afhængig af socialdemokraternes støtte.

I sager som vedrører det indre marked og andre erhvervsrelaterede politikområder, kan der på papiret dannes et komfortabelt borgerligt flertal hvis EPP stemmer sammen med den liberale gruppe ALDE, hvor Venstre hører hjemme, og den nydannede EU-skeptiske gruppe ECR (Europæiske Konservative og Reformister).

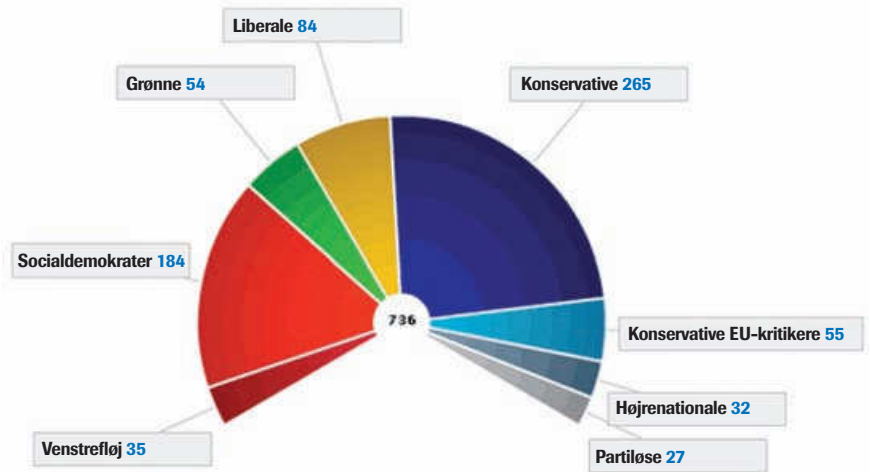
Muligvis vil også den nye EU-kritiske gruppe EFD (Gruppen for Europæisk Frihed og Demokrati) med Dansk Folkeparti kunne regnes med i en borgerlig lejr.

Det er dog langt fra sikkert da EFD vil

Uanset politisk udgangspunkt bliver det vanskeligt at fortolke resultatet som et mandat til at EU skal udvikles i den ene eller den anden retning.

Magtfordelingen mellem de politiske grupper

Selv om de britiske konservative er sprunget fra og har dannet en ny gruppe af borgerlige EU-skeptikere sammen med blandt andre tjekkiske og polske kolleger, så beholder den store konservative og EU-positive partigruppe (det Europæiske Folkeparti) sin førsteplads med en god tredjedel af Parlamentets pladser.

stille sine medlemmer mere frit i afstemninger end de andre grupper og derfor ikke vil kunne garantere en sikker portion støttestemmer i politiske aftaler.

Kritikere offside

Men det vil i hvert fald blive vanskeligt at rejse et flertal for en rød-grøn politik, for eksempel på klimaområdet eller i arbejds-markedssager.

Selv om Socialdemokraterne (184), de Grønne (55) og Venstrefløjsgruppen (35) skulle blive enige, så mangler der 94 stemmer for at komme op på den kritiske flertalsgrænse på 368. Ikke engang med hjælp fra de 84 liberale vil det kun-

ne nås. EU-valget gav også en fremgang for EU-kritiske stemmer og partier. Alligevel er det vanskeligt at se hvordan det vil kunne påvirke parlamentets arbejde.

Ikke en gang samlet vil de nye konservative (ECR) og de nye højrenationale (EFD) kunne præge nogle afstemningsresultater, heller ikke hvis man i et tankeeksperiment tæller de rød-grønne EU-kritikere og partiløse med.

På den traditionelle venstre-højre skala indebar valget et ryk til højre hvis man ser på gruppedannelsen i Parlamentet.

På den næste lige så traditionelle skala mere-eller-mindre union sker der trods de nye grupper ikke nogen virkelig magtpolitisk forandring.

Uvedkommende

Parlamentet har tidligere kunne beskrives som mere grønt, mere rødt og mere optaget af borgerrettigheder end regeringerne i Ministerrådet.

Den beskrivelse er blevet mindre gyldig efter valget i juni hvis man ser på mandater og gruppedannelser.

På den anden side afspejlede valget i de fleste lande også en fortsat dybtfølt mangel på interesse for EU-politik og i nogle tilfælde også forstærkede nationale stemninger.

Uanset politisk udgangspunkt bliver det vanskeligt at fortolke resultatet som et mandat til at EU skal udvikles i den ene eller den anden retning.

Der er fortsat et flertal blandt de europæiske vælgere som synes at EU-parlamentets sammensætning er alt for uvedkommende eller uinteressant til at gøre brug af deres stemmeret. ♦

Protest mod Gordon Brown og mod EU

Kun 34,5 procent af de britiske vælgere stemte til EU-parlamentet. Og de stemte i stort tal nej til regeringen og nej til EU. Socialdemokrater fik deres mindste vælgerandel siden 1918, og ud-af-EU-partiet blev det næststørste.

PROTEST. Heller ikke i Storbritannien hører man meget til EU-parlamentet når der ikke lige er valg. I avisen The Guardian kunne en journalist berette fra et tidligt møde med en gruppe velorienterede meget EU-venlige briter: Da en ledende politiker sagde at valgkampen skulle handle om EU, blev han mødt med en rungende latter fra mødedeltagerne. Den beretning siger alt om det britiske valg til EU-parlamentet. Det handlede om mangt og meget i Storbritannien, men ikke om EU.

Først og fremmest handlede det om afstraffelse af den siddende Labour/socialdemokratiske regering med premierminister Gordon Brown i spidsen. Hele foråret har været præget af den ene skandale efter den anden om politikere og ministres tilsyneladende uendelige opfindsomhed med hensyn til at få parlamentet til at betale for private udgifter. Det kriseramte parti fik da

også sit ringeste valgresultat siden 1918 og mistede 5 mandater. Som spået også i nationale meningsmålinger gik de konservative stærkt frem. Men der var også overraskelser.

Ydmygende tredjeplads

Det mest ydmygende for regeringspartiet var ikke at tabe til de konservative, men at blive overhalet og forvist til en tredjeplads af partiet UKIP, United Kingdom Independence Party. Partiet går ind for Storbritanniens udmeldelse af EU, og fik sit store gennembrud ved EU-Parlamentet i 2004, anført af en kendt tv-vært, Robert Kilroy-Silk. Aldrig så snart var man valgt, opstod der dog splittelse, og uden den kendte tv-vært var der ventet tilbagegang for UKIP. Men partileder Nigel Farage kunne profitere af den generelle proteststemning mod Labour, samt af den generelt kritiske stemning imod EU som også de konserva-

tive står for. EU-valget blev også det første gennembrud for den yderste højrefløj i form af BNP, British National Party. BNP vandt to mandater i valgkredse omkring de store arbejdsløsheds- og finanskriseramte midtengelske industribyer.

De Grønne havde også en pæn fremgang, men uændret 2 mandater. Havde Storbritannien haft samme valgssystem som i Danmark havde De Grønne fået 7 af de 72 britiske mandater.

I Skotland står SNP, Scottish National Party, traditionelt stærkt og fik uændret mandattal, og ligeledes det walisiske nationale parti. ♦

Chok i Nordengland

To mænd, som begge forbindes med nazisme, blev valgt. Frastødende og ækelt, siger alle andre politikere. Men nogen må jo have stemt på dem. Hvem?

FASCISME. Alle politikere i England stod i kø for at udtrykke deres afsky og væmmelse da det ved viste sig at BNP, British National Party, havde fået et gennembrud og to mandater i EU-Parlamentet. BNP blev stiftet i 1982 og den daværende partileder har været citeret for at sige at Mein Kampf er hans bibel, med henvisning til Adolf Hitlers nazibog. Den nuværende partileder, Nick Griffin, læste bogen allerede som 13-årig. Han er den ene af de to som blev valgt ind. Den anden er Andrew Brons som i sin ungdom meldte sig ind i det britiske nazistparti.

Der er masser af citater som burde afskrække enhver vælger med historisk viden. Så hvem har egentlig stemt på dem?

Man skal se på de områder hvor BNP fik den største støtte. Det var i gamle nordengelske industribyer som fx Bolton, Burnley, Oldham og Preston, hvor det

engelske klassesamfund er tydeligt på en måde som er helt ukendt i det kontinentale Europa. Byerne er karakteriseret af fattigdom, langtidsarbejdsløshed, ingen investeringer, forfaldne skoler, hullet sundhedssystem, høj kriminalitet og lave huspriser. For få penge kan man købe hele gader op af forladte og nedrivningsparate huse. Her har ingen velstand været siden tekstilindustrien lukkede for 30 år siden.

Da den konservative Margaret Thatcher kom til magten i 1979 var hun lige glad, der var alligevel ingen af hendes vælgere. Da socialdemokraten Tony Blair kom til magten i 1997, var det i høj grad med appel til den engelske middelklasse som skulle levere de afgørende stemmer. De traditionelle socialdemokratiske Labour-vælgere blev glemt. Meget apropos vandt

British National Party viser flaget

BNP's Andrew Brons sit EU-mandat på bekostning af en af Labours mest begejstrede akademiske super-europæere, Richard Corbett. I mange nordengelske industribyer står socialdemokraterne nu så svagt at der knap er nogen organisering tilbage og dermed ingen til at gå ud og føre kampagne.

Ved EU-valget den 7. juni kom afregningen. Nu bævrer de etablerede engelske partier for hvordan det vil gå til det britiske parlamentsvalg som skal afholdes inden juli 2010. ♦

hovedkilde: www.neurope.eu

Østrig: Havkatten og højrefløjen vandt

Det dårligste valg i det østrigske socialdemokratis historie, og allermest elendigt i højborgen Wien hvor valgfesten helt blev aflyst.

PROTESTVALG. For første gang kunne de 16-årige østrigere også stemme. Østrig har sænket valgretsaldern fra 18 år til 16 år. Det ændrede ikke ved at sofavælgere som vanligt vandt absolut flertal ved EU-valget. Denne gang dog kun med 54 procent. De resterende 46 procent stemte i stort tal i protest mod de to traditionelle store østrigske partier, det konservative ÖVP og det regerende socialdemokratiske SPÖ.

De østrigske socialdemokraters problemer var helt på niveau med søsterpartiet i Storbritannien. To måneder før valget blev partiets tidligere overborgmester i Wien afsløret som spion for østblokken under den kolde krig. Én måned før valget annoncerede den socialdemokratiske spidskandidats kone – som er chef for Siemens i Østrig – massive fyringer. Samtidig med at gemalen førte valgkamp om finanskrise og arbejdspladser. Resultatet blev det dårligste valg i det østrigske socialdemokratis historie, og allermest elendigt i højborgen Wien, hvor valgfesten helt blev aflyst.

Til dette kommer at mange østrigere generelt er meget kritiske over for EU. Aflysningen af en folkeafstemning om Lissabon-traktaten gav i april 2008 store demonstrationer i Wiens gader. Konservative, socialdemokrater og grønne nægtede en folkeafstemning.

Resultat: De fik en samlet tilbagegang med knap 16 procent af stemmerne, og en lige så stor gevinst til de øvrige som er modstandere af Lissabon-traktaten.

Kriminalitet og pengefråds

Et element i den kritiske debat er grænsekontrollen, ligesom i den danske valgkamp. Siden grænsekontrollen blev afskaffet før jul 2007, er kriminaliteten steget stærkt. I foråret 2009 skete et af de mere prominente indbrud i hjemmet hos Wiens politidirektør, og indenrigsministeren fik frastjålet sin håndtaske på en café i Wien. Resultat: Fremgang til højrefløjen med Frihedspartiet og udbryderpartiet Fremskridtsalliancen som blev ledet af Jörg Haider frem til hans død ved en trafikulykke i oktober 2008.

Op de vælgere som ikke vandrede til højre, vandrede til havkatten i hyttefadet,

Hans-Peter Martins »Liste Martin - for demokrati, kontrol og retfærdighed«. Martin blev i 1999 valgt ind i EU-Parlamentet for socialdemokraterne, men brød med kollegerne i parlamentet i protest mod deres pengefrådseri, som han nok så ukollegialt afslørede med skjult kamera. Det blev han ikke populær på blandt kollegerne, men vælgerne kvitterede ved at give hans nye liste 2 mandater i 2004. Denne gang blev det 3 mandater til listen som førte valgkamp imod svindel, fråds og vennetjenester i EU.

Populariteten hos vælgerne modsvares stadig ikke i EU-parlamentet hvor ingen af de politiske grupper ønsker ham inden døre, og hans 3 mandater havner således i de partiløse gruppering. ♦

NOTAT bragte i juni 2008 et interview med Dr. Hans-Peter Martin om Lissabon-traktaten, kan findes på www.notat.dk

EU-kritikeren Hans-Peter Martin fejrer sin sejr.

Der bliver færre EU-kritikere på de svenske stole i Parlamentet, men muligvis mere EU-kritik alligevel. Protester mod netkontrol gav valg til Piratpartiet.

en pirat hvis Lissabon-traktaten træder i kraft. Det sidste nye mandat går til Socialdemokraterne som i givet fald ender med 6 valgte.

Piratpartiet har slået sig op på at forsvare fildeling – ubetalt downloading af musik og film på nettet – men frem for alt på modstand mod alle former af internetkontrol. Det standpunkt er ikke i sig selv hverken nyt eller unikt. Såvel Vänsterpartiet som borgerlige svenske parlamentarikere har stemt på samme måde som Piratpartiet siger at de vil gøre.

»Piratpartiets gennemslag har ikke så meget med EU at gøre som det er en reaktion på modstanden i Sverige mod nye love om aflytning og netkontrol. Men Piratpartiet har været dygtige til at koble det sammen med EU-valget,« siger Henrik Oscarsson, valgforskere ved Göteborgs Universitet.

Sverigedemokrater på vej?

EU-valget gav til gengæld ingen mandater til Sverigedemokraterne, et parti med rødder i den racistiske organisation BSS, Bevara Sverige Svenskt, men med ambitioner om at blive et svensk Dansk Folkeparti.

Med 3,3 procent fortsætter Sverigedemokraterne dog en langsom fremgang og nærmer sig spærregrensen som er 4 procent til den svenske Riksdag. Sverige afholder riksdagsvalg i september næste år. Det har øget interessen for Piratpartiets og Sverigedemokraternas resultater.

Valgforskeren Henrik Oscarsson påpeger at svenskerne plejer at stemme mere efter EU-politisk opfattelse til Parlamentet end vælgerne i de fleste andre EU-lande.

»Men denne gang ser valget ud til at have været lidt mere nationalt end tidligere,« siger han. ♦

Pirater og nyskeptiker i mudret svensk valg

SVENSK MUDDER. Junilisten, det svenske sidestykke til Junibevægelsen, tabte alle tre mandater fra succesvalget i 2004 og røg helt ud. Det EU-kritiske Vänsterpartiet tabte et af sine to mandater og fik halveret stemmetallet. Samtidigt vandt det EU-føderalistiske Folkpartiet som nærmest svarer til Radikale Venstre, et nyt mandat og endte med tre pladser i Parlamentet.

Så langt kan EU-valget beskrives som en klar fremgang for de EU-entusiastiske holdninger. Men der er også andre aspekter af det noget mudrede svenske valg.

De to sværvægttere Socialdemokraterne og Moderaterne (svarer til Konservative Folkeparti) beholdt deres henholdsvis 5 og 4 pladser. Begge partier gik til valg på en langt lavere EU-profil end tidligere.

Ny- og gammelskeptikere

Moderaterne gik til valg på at kæmpe for »Sverige i Europa«, nogenlunde som Jens Rohdes nyskeptiske linje i Venstre.

Socialdemokraternes spidskandidat,

den tidligere partisekretær Marita Ulvskog, er kendt som ØMU-modstander og kritiker af Lissabon-traktaten.

Ulvskog fik det højeste personlige stemmetal af alle kandidater og ser ud til at have trukket EU-kritiske socialdemokrater fra Junilistan og Vänsterpartiet i de traditionelt røde områder i det nordlige Sverige.

Fremgangen for Miljöpartiet de gröna, er også åbent for flere fortolkninger.

Partiet har skrottet det gamle krav om at få Sverige ud af EU og indgår i den føderalistiske grønne gruppe i Parlamentet sammen med blandt andre SF.

På den anden side holder partiets førstestavn Carl Schlyter fast i ud af EU-linjen.

En eller to pirater

Men det blev det nystiftede Piratpartiet som løb med overskrifterne. Med godt syv procent af stemmerne kan spidskandidaten Christian Engström tage plads i Parlamentet. Han får selskab af yderligere

Tjekkerne stemte om indenrigspolitik

Præsident Vaclav Klaus' EU-kritiske parti beholdt alle mandater.

INDENRIGSVALG. Kun 28 procent af tjekkerne brugte deres stemmeret i EU-valget, ligesom i 2004.

Valgets sejrherre blev det borgerlige ODS (Demokratisk Borgerforum) som er den meget EU-kritiske og kontroversielle præsident Václav Klaus' parti.

ODS fik tæt på hver tredje vælgers stemme og beholdt sine ni mandater. Det var reelt en fremgang fordi Tjekkiet nu har to pladser færre i Parlamentet end de 24 man fik tildelt ved optagelsen i EU i 2004.

Det var også en fremgang i forhold til et dårligt ODS-resultat i regionalvalget og valget til senatet i efteråret 2008, og med tanke på at ODS blev stemt væk fra regeringsmagten med en mistillidserklæring i 2009, midt i formandskabsperioden.

Men EU-valget blev også en fremgang for de EU-venlige tjekkeiske socialdemokrater som gik ind for Lissabon-traktaten og væltede den ODS-ledede regering. Partiet fik 7 mandater – 5 flere end i valget 2004.

»Men,« påpeger Mats Braun, forsker ved Institut for Internationale Relationer

i Prag, »den fremgang skal ses på baggrund af partiets katastrofevalg i 2004.«

I utakt med vælgerne

Mats Braun advarer i det hele taget af mod at lave EU-politiske tolkninger af det tjekkeiske valgresultat:

»Det var frem for alt indenrigspolitiske spørgsmål som prægede valgkampen. Det hører med at ODS' vælgere er mere EU-positive end partiledelsen, mens det hos socialdemokraterne forholder sig omvendt. Her er ledelsen ikke i takt med sine EU-kritiske vælgere,« siger han.

Det forholdsvis store kommunistparti KSCM tabte 2 af sine tidligere 6 mandater og Kristendemokraterne beholdt sine 2.

I alt var 33 partier opstillet i EU-valget.

Mats Braun mener at det gik overraskende dårligt for De Grønne som ikke kom ind på trods af den populære partileder Karl Schwarzenberg som nåede at være Tjekkiet og EU's udenrigsminister i halvdelen af formandskabsperioden i foråret 2009. ♦

Valgplakat i Prag fra det tjekkeiske Borgerforum.

Polske rebeller stemt ud

Sidst kom 9 partier i EU-Parlamentet. I år tog de store det hele.

Premierminister Donald Tusk: I EU-bureaukratiet er der stor tilfredshed med at hans parti vandt valget.

STABILISERING. Regeringsleder Donald Tusk kunne glæde sig over en sejr til hans Borgerplatform og regeringspartneren Folkepartiet. Tilsammen fik de 52 af stemmerne, lidt mere end ved parlamentsvalget i 2007. Det betyder ikke nødvendigvis at et flertal af polakkerne er glade for deres regering, for valgdeltagelsen var helt nede på 24 procent og dermed blandt de laveste i EU. Også i Bruxelles er der tilfredshed med det polske resultat. Tusks borgerlige regering er mere EU-positiv end præsident Lech Kaczynski og hans Lov og Orden-parti (PiS) som tidligere sad i regering, og som har været meget kritisk over for EU. Polen har således ikke ratificeret Lissabon-traktaten fordi Kaczynski endnu ikke har skrevet under.

Men i EU-valget gik det mindre godt for PiS som kun fik 27 procent og 15 mandater. Det er endnu dårligere end ved parlamentsvalget for to år siden hvor 32 procent af vælgerne stemte på partiet.

Det polske resultat betegnes af kommentatorer som en 'stabilisering'. Nu

Holland: Sejr til enten eller-partierne

Wilders Frihedsparti fik 17 procent

POLARISERING. Valget i Holland blev et jordskred til Frihedspartiet under ledelse af den stærkt islam-kritiske Geert Wilders. Det blev hurtigt alment kendt fordi Holland sammen med Storbritannien gik til EU-valg tre dage før de fleste andre.

Mindre kendt er det at det liberale D66 (Demokraten 66) – partiet som ikke kan få blå flag og gule stjerner nok, også fik en pæn fremgang. D66 er søsterparti til Radikale Venstre i Danmark og gik frem fra 1 til 3 mandater i EU-Parlamentet.

Vælgerne – de få som mødte frem – vandrede mod de klare anti- eller pro partier i forhold til EU.

Geert Wilders parti stillede op til EU-Parlamentet for første gang og fik hele fire mandater. Nogle få procenter siger det meste om det hollandske valg:

Valgdeltagelsen faldt endnu en gang – fra 39,26 procent i 2004 til 36,75 procent i 2009. Det regeringsbærende parti, Kristendemokraterne, fik 20 procent, det højreorienterede Frihedsparti fik 17 procent, mens Socialdemokraterne (også i regering) på tredjepladsen fik 12 procent.

De to liberale partier, VVD og D66, fik til sammen 22 procent.

Som det fremgår af tallene, er det Kristendemokraterne med premierminister Jan-Peter Balkenende i spidsen som tabte valget, og gik fra 7 til 5 mandater. Men allerværst var det for socialdemokraterne som gik fra 7 til 3 mandater.

Man skal dog ikke tage EU-valget som et billede af, hvordan vælgerne vil stemme ved et nationalt parlamentsvalg. I Holland er EU-valget som i mange andre lande præget af mangel på interesse og engagement. Valgresultatet er derfor også et udtryk for at politikerne Geert Wilders formår at mobilisere sine vælgere – fx fik Wilders et godt resultat med hele 22,5 procent i Rotterdam hvor valgdeltagelsen var helt nede på 29 procent.

Geert Wilders kalder Koranen for en fascistisk bog, og politibevogtes 24 timer i døgnet på grund af mordtrusler fra islamister. Hans parti vil nedlægge EU-Parlamentet, aldrig nogensinde have Tyrkiet ind i EU, og vil i øvrigt begrænse udgifterne til EU – et valgtema i Holland som er en af Unionens allerstørste bidragdere. ♦

er kun fire partier repræsenteret i EU-Parlamentet. I 2004 blev mandaterne delt mellem 9 partier som i de følgende år blev splittet på kryds og tværs.

Væk er den stærkt katolske Familie-Liga og det højreradikale Samoobrona (Selvforsvar) som er gået kraftigt tilbage og ikke var særligt synlige i valgkampen. Opmærksomheden samlede sig om de største partier og Libertas.

»På baggrund af den relative stabilisering i det polske partisystem blev Libertas ikke troværdig som et helt nyt parti,« siger sociologen Mateusz Halawa som underviser på Institut for Statsvidenskab og Humaniora i Warszawa. Han fortæller at valgkampen primært handlede om polske forhold, og ikke om EU-spørgsmål, men at holdningen til EU er overvejende positiv.

»Men det handler i udstrakt grad om at EU hjælper med anlæg af veje eller støtter indkøb af computere i skolerne. EU er mere et infrastrukturprojekt end et politisk og kulturelt projekt,« siger Mateusz Halawa. ♦

Den største overraskelse var Geert Wilders og hans islamfjendtlige Frihedsparti som stormede ind i EU-Parlamentet med fire mandater.

Den sydeuropæiske venstrefløj

I Frankrig gik det bedre end forventet for det splittede kommunistparti (PCF). Efter et forsmædeligt nederlag ved præsident- og parlamentsvalget i 2007 (1,93 og 4,29 procent) gik partiet frem til 6 procent, denne gang i fælles front med et nyt venstre-socialdemokratisk parti, anført af Jean-Luc Melenchon. Meningsmålinger havde ellers spået at venstrefløjens fronten ville blive overhalet af det fremstormende Nye Antikapitalistiske Parti (NPA) under ledelse af 'det røde postbud' Olivier Besancenot. Et stort flertal i NPA afviste et valgsamarbejde med den reformistiske venstrefløj, med mindre det blev udstrakt til lokalvalgene næste år hvor PCF traditionelt samarbejder med socialdemokraterne. Men mange af NPA's unge vælgere blev hjemme, og det er en af forklaringerne på NPA's skuffende resultat på 4,9 procent og ingen mandater. Venstrefronten fik fem mandater – i forrige periode havde kommunisterne tre.

Italiens medlemmer af EU's venstrefløjsgruppe går fra 7 til nul. Det modsvarer den nedtur som de italienske kommunister har gennemløbet de seneste år. Rollen som støtteparti for den socialdemokratiske Prodi-regering fra 2006–2008 førte til skuffelse og splittelse, og det italienske parlamentsvalg i 2008 blev en katastrofe for den nydannede kommunistiske Regnbuealliance med kun 3,1 procent af stemmerne, sammenholdt med 10,2 procent til de to kommunistiske partier og de Grønne to år tidligere. Heller ikke i det italienske parlament, hvor spærregrensen ligeledes er 4 procent, har kommunisterne i dag nogen mandater.

I Spanien har Izquierda Unida (IU), som er en valgkoalition anført af det spanske kommunistparti, fastholdt sit enlige medlem af EU-Parlamentet. På hjemmefronten har IU været igennem en sand rutchetur i de sidste fire parlamentsvalg, fra 21 pladser i 1996 til det hidtil dårligste resultat i 2008 som kun gav 2 ud af 350 mandater.

I Grækenland afleverer venstrefløjens et mandat. Det betyder at det ortodokse kommunistparti går fra 3 til 2, mens det venstresocialistiske Synapismos holder sit ene mandat. Vælgertilslutningen er stort set uændret omkring 13 procent.

Portugal:

Europas rø

VENSTREFLØJ. Venstrefløjgruppen i EU-Parlamentet er blevet lidt mindre efter valget. Kun i tre lande kan man glæde sig over en fremgang.

I Tyskland skummede Die Linke fløden af den fremgang partiet har oplevet de sidste fem år, dog ikke helt så meget som forventet. I Frankrig gik et udbryderparti fra de splittede socialdemokrater sammen med kommunisterne. Og så er der Portugal. Her fastholdt det kommunistiske parti sine to mandater. Overraskelsen var Venstre-Blokken på den yderste venstrefløj som mere end fordoblede sin vælgeropbakning og gik fra en enkelt til tre pladser.

»Det var en bekræftelse på den fremgang vores parti har haft de sidste ti år,« siger nummer to på Venstre-Blokkens liste Marisa Matias (33), sociolog og forsker på Universitet i Coimbra.

»Men det var også en straffeaktion mod det regerende socialistiske parti, som i de sidste år har stået for en politik der er mere nyliberal end traditionelt socialistisk. For hver måned vokser arbejdsløsheden, og der er store proble-

mer med løsarbejde, fattigdom og ulighed. Der er 2 millioner fattige i Portugal, og arbejdsløsheden er officielt på 10 procent. Jeg tror, vi er det mest ulige land i EU.«

Venstre-Blokken (Bloco de Esquerda) blev dannet i 1999 som en slags portugisisk side-stykke til Enhedslisten i Danmark. Stifterne var det maoistiske UDP, det trotskistiske PSR og en

gruppe intellektuelle kommunister, men i dag er de gamle skillelinjer væk, og flertallet af medlemmer har ikke baggrund i de gamle partier. Allerede i 1999 lykkedes det med 2 procent af stemmerne at få valgt to medlemmer til parlamentet, og siden er det kun gået fremad. Selv om kommunisterne valgalliance havde fremgang i EU-valget, blev den for første gang overhalet af Venstre-Blokken som etablerede sig som det tredje største parti i landet.

Portugisisk specialitet

Tilsammen fik de to venstrefløjspartier over 20 procent af stemmerne. I intet andet EU-land står venstrefløjens til venstre for socialdemokraterne så stærkt.

Men det er der en særlig historisk forklaring på.

»Det hænger sammen med den måde Portugal blev demokratiseret på. 'Nellikerevolutionen' i 1974, som afsluttede 48 års diktatur, trak landet til venstre, forklarer valgforskeren Carlos Jalali fra Universitetet i Aveiro.

Hele partisystemet blev således trukket til venstre af de dramatiske begivenheder da et venstreorienteret oprør i militæret banede vej for et

Socialdemokraterne tabte terræn over det meste af Europa, men kun få steder vandrede vælgerne til venstre. En af de få undtagelser er Portugal hvor fem af landets 22 MEP'ere slutter sig til venstrefløjsgruppen.

de hjørne

Nummer to på Venstre-Blokkens liste
Marisa Matias (33), sociolog
og forsker på Universitet i Coimbra.

borgerligt demokrati. Et udtryk for dette er det noget misvisende navn på Portugals største borgerlige parti som stadig kalder sig socialdemokratisk.

»Inden for den ramme har kommunistpartiet PCP en meget loyal vælgerskare, men de har ikke fået nye vælgere. Den store overraskelse er Venstre-Blokken. De er på ti år vokset til ti-dobbelt størrelse. De har formået at appellere til bløde værdier og får mange stemmer blandt unge og i byerne,« siger Carlos Jalali.

Som en vandmelon

Det portugisiske kommunistparti stillede op i en alliance med de Grønne som fik et godt valg i EU som helhed. Men det var ikke afgø-

rende i Portugal, mener han.

»Nej, de Grønne er altid i valgalliance med PCP, og de fleste ser partiet som en satellit for PCP. En almindelig joke er at de er som en vandmelon – grøn på ydersiden og rød indvendig. De grønne værdier er først og fremmest fanget op af Venstre-Blokken, spørgsmål som homoseksuelles rettigheder, ligestilling for kvinder og miljø-sager.«

Carlos Jalali er enig med Marisa Matias i at venstrefløjens fremgang også må forklares med at mange socialdemokratiske vælgere er blevet desillusionerede over deres partis højredrejning. Partiet fik det dårligste resultat siden 1987.

»Partiets vælgere gik i mange retninger, men jeg tror især at mange blev hjemme. Den internationale krise er kommet oven i den økonomiske krise

som Portugal i forvejen befandt sig i, og arbejdsløsheden er vokset meget Mange vælgere er blevet skuffede,« siger han.

Snydt for folkeafstemning

Den sociale og økonomiske krise var i centrum for Venstre-Blokkens valgkampagne, forklarer Marisa Matias.

»Vi forklarede årsagen til krisen, og krævede at krisen ikke skal betales af dem der altid betaler, de fattige og de arbejdsløse. Vi foreslog beskatning af aktieudbytter, afskaffelse af bankhemmelighed, lukning af skattely og at finansverdenen selv betaler for sine fallitter. Vores fokus var på ulighed og fattigdom.

I EU-Parlamentet forventer hun at arbejde med miljø- og sundhedsproblemer.

»Vi skal ikke acceptere, at den økonomiske krise bliver en undskyldning for ikke at løse de store problemer på miljø- og sundhedsområdet,« siger hun.

Spørgsmålet om demokrati var også et hovedtema i partiets kampagne. Blandt andet den afblæste folkeafstemning om Lissabon-traktaten.

»De to store partier havde lovet en afstemning, men trak i land med en undskyldning om at traktaten var for teknisk og svært at forstå. Men en af grundene til at folk føler sig langt væk fra de europæiske spørgsmål er jo at de bliver ignoreret og ikke får lov at tage stilling,« siger Marisa Matias. ♦

De sorte og brogede

I mange lande lykkedes det nationalistiske, indvandrerfjendske og ofte stærkt EU-kritiske partier at blive valgt. Mest opsigtsvækkende er gennembruddet for Frihedspartiet i Holland og de britiske nyfascister i British National Party. Samtidig var der dog tilbagegang for de to største og mest velorganiserede partier: Vlams Belang i Belgien og Front National i Frankrig. Næsten alle de valgte fra den yderste højrefløj står uden for de politiske grupper. Nogle af dem er dog kommet med i gruppen Europæisk Frihed og Demokrati sammen med blandt andet Dansk Folkeparti.

Den yderste højrefløj i det nye EU-Parlament er repræsenteret af disse partier:

- Front National, Frankrig
- British National Party, Storbritannien
- Lega Nord, Italien
- Storrumænske Parti, Rumænien
- Frihedspartiet, Holland
- Frihedspartiet, Østrig
- Vlams Belang, Belgien
- LAOS, Folkelig Ortodoks Samling, Grækenland
- Lov og Orden, Litauen
- Slovakiske Nationalparti, Slovakiet
- ATAKA, Bulgarien
- Jobbik, Ungarn

18 nye pladser i EU-Parlamentet

Det kan være svært at følge med i hvor mange pladser der er i EU-Parlamentet. Ved valget i juni 2009 blev der valgt 736 medlemmer. Før valget sad der 785. Men hvis Lissabon-traktaten træder i kraft, bliver antallet sat op til 754.

Det er resultaterne fra 2009-valget som afgør hvem der bliver de 18 nye medlemmer. De går nu og venter på at Lissabon-traktaten træder i kraft, men det sker først når – eller hvis – den bliver ratificeret i alle medlemslande. Det er endnu ikke sket i Polen, Tjekkiet og Tyskland – samt Irland hvor vælgerne én gang har stemt nej.

De 18 nye pladser vil blive fordelt således:

Spanien	4
Sverige	2
Østrig	2
Frankrig	2
Bulgarien	1
Polen	1
Italien	1
Slovenien	1
Letland	1
Holland	1
Malta	1
Storbritannien	1

Valgdeltagelse i frit fald

Kun 43 pct. af vælgerne har stemt til EU-parlamentet. Valgdeltagelsen faldt også i de fleste af EU's gamle medlemslande. Fremmedgjorthed og manglende politisk konflikt er blandt forskernes forklaringer.

TYNGDELOVEN. Det virker som om valgdeltagelsen til EU-parlamentsvalgene er underlagt tyngdeloven: Hver gang man kaster et parlamentsvalg op – falder valgdeltagelsen ned igen. Ved det første direkte valg til parlamentet i 1979 var der omkring 62 pct. af vælgerne, der gjorde sig den umage at stemme.

Siden da er parlamentets magt og indflydelse vokset med hver ny traktat, men valgdeltagelsen er styrtdykket ned til kun 43 pct. på europæisk plan ved dette års valg. I Danmark var der usædvanlig mange der stemte, men selv med hiv og sving og en tronfølgelov i halen er 60 pct. meget langt fra de næsten 90 pct. valgdeltagelse vi er vant til ved valg til Folketinget.

Lav valgdeltagelse – et demokratisk problem?

Hvad skal man mene om tendensen til stadig lavere valgdeltagelse? Kasper Møller Hansen, valgforsker og lektor ved statskundskab på Københavns Universitet, siger:

»Jeg synes man skal lægge meget i den tendens. Når man diskuterer demokratisk legitimitet er valgdeltagelsen det allervigtigste. Det er bekymrende

– og det er EU-Parlamentet også godt klar over.«

»Hvis man ser på hvorfor folk stemmer, så er det i høj grad fordi de kan se at deres stemme gør en forskel.« Det læser Kasper Møller Hansen ud fra det faktum at tætte valg, hvor få stemmer kan blive udslagsgivne, tiltrækker mange vælgere.

Men det handler også om at få diskuteret politisk indhold og uenigheder, siger han:

»Det er den politiske uenighed, der får folk op af stolene. Utilfredsheden og ønsket om at få ændret noget er det, der får folk til at gøre noget.«

»Jo mere politik man kan proppe ind i EU jo bedre – hvis

man vil have valgdeltagelsen op. I stedet for at Parlamentet bruger penge på MTV og Youtube-reklamer – skulle de have givet penge til de enkelte partigrupper til at lave deres egne kampagner for. Sådan så du fik de politiske budskaber ud. Det er dem folk skal stemme efter – og ikke efter den løftede pegefinger. Jeg vil da vide hvorfor jeg skal stemme,« siger Kasper Møller Hansen, der i øvrigt nævner at der i mange lande er en generel tendens til nedadgående valgdeltagelse, også ved nationale valg.

Fremmedgjorte vælgere

Forsker Rebecca Adler-Nissen har netop på Københavns Universitet afleveret sin Ph.D. afhandling om EU og de danske forbehold. Hendes bud på hvad der holder folk hjemme i sofaen rundt om i Europa er: »En følelse af for stor afstand. Fremmed-

FOTO: SCANPIX

gjorthed er måske for stort et ord, men det er en oplevelse af at man ikke ved hvad det skal gøre godt for.«

Er det et demokratisk valgt parlament – lever konstruktionen op til almindelige demokratiske grundregler?

»Ja, det vil jeg sige at det gør. Det er lidt svært at sammenligne med et land. Det er ikke et parlament, der skal styre et land. Det er et parlament der skal styre en international og delvist overnational organisation – eller i hvert fald være med til at styre den.

Er der valgfusk? Er der en fri presse? Alt det formelle er egentlig på plads. Så der er efter min mening ingen grund til at diskutere diskutere de formelle spilleregler, mener jeg. Det er mere et spørgsmål om den øvelse med EP-valget har den folkelige opbakning og interesse som man kunne håbe på. Og det afhænger meget af hvor man står. Det er et politisk spørgsmål – det er et normativt spørgsmål. Det kan man have private og politiske holdninger til, men som forsker må man konstatere, at der er forskellige holdninger til det her spørgsmål. Er det her godt nok – er det meget godt – eller er det helt ude i skoven. Jeg kan ikke svare på det rent videnskabeligt.«

Dydsmonstre og bundskrabere

Den støt faldende deltagelse ved EU-valgene dækker dog over store forskelle mellem landene. Enkelte lande har høj valgdeltagelse, mens det i andre lande er

Valgdeltagelse ved EP-valg

1979:	61,99
1984:	58,98
1989:	58,41
1994:	56,67
1999:	49,51
2004:	45,47
2009:	43,23

Kasper Møller Hansen, valgforsker ved Københavns Universitet:

»Når man diskuterer demokratisk legitimitet er valgdeltagelsen det allervigtigste. Det er bekymrende – og det er EU-Parlamentet også godt klar over.«

Stemmerne tælles op efter valget. I Danmark steg valgdeltagelsen for første gang, men forklaringen var især den samtidige folkeafstemning om tronfølgeloven.

Ét parlament – forskellige systemer

Europa-Parlamentets medlemmer er valgt ud fra vidt forskellige systemer. Danmark vælger ud fra forholdstals-modellen, altså at mandatene tilfalder partierne proportionalt med antallet af stemmer. Danmark har også hele landet som én stor valgkreds, hvilket betyder at kendis-effekten betyder meget. Andre lande er delt op i regionale valgkredse, de fleste dog med en form for forholdstalsvalg, i modsætning til den klassiske modstilling, flertalsvalg i enkeltmandskredse, også kaldet 'vinderen tager det hele' som det kendes fra britiske nationale parlamentsvalg.

Også opstillingsreglerne er vidt forskellige, med Danmark som landet hvor det er allersværest for nye at stille op til EU-parlamentet – det kræver cirka 70.000 underskrifter. I Sverige er det nok med 1.500 underskrifter for at stille op. Til gengæld skal et nyt parti selv betale og uddele sin kandidatliste på afstemningsstederne, og der er ikke samme ligebehandling i medierne som i Danmark.

Der skal mange flere vælgere til at vælge en tysk EU-politiker end fx vedkommendes kollega fra Slovakiet. Den tyske EU-politiker repræsenterer på papiret omkring 830.000 borgere, mens den slovakiske kun repræsenterer ca. 400.000 indbyggere. Regnestykket forvirres yderligere hvis man ser på valgdeltagelsen. For hvor stemmeprocenten i Tyskland var på 43,3 pct., var den i Slovakiet nede på 19,64 pct., og dermed bliver forskellen mellem, hvor mange stemmer der rent faktisk står bag de forskellige EU-politikere endnu større. ♦

Valgdeltagelse i EU's 27 medlemslande

	2009	2004
Luxembourg	91,0	91,6
Belgien.....	90,4	90,8
Malta	78,8	82,4
Italien.....	66,5	71,7
Danmark.....	59,5	47,9
Cypern	59,4	72,5
Irland	57,6	58,6
Grækenland.....	52,6	63,2
Letland.....	52,6	41,4
Spanien.....	46,0	45,1
Sverige.....	45,5	37,9
Østrig.....	45,3	42,4
Estland.....	43,9	26,9
Tyskland.....	43,3	43,0
EU-27	43,2	45,8
Frankrig	40,5	42,8
Finland.....	40,3	39,4
Bulgarien*.....	38,9	29,2
Portugal.....	37,0	38,6
Holland.....	36,5	39,3
Ungarn.....	36,3	38,5
Storbritannien.....	34,5	38,5
Slovenien.....	28,3	28,6
Tjekkiet.....	28,2	28,3
Rumænien*.....	27,4	29,5
Polen	24,5	20,9
Litauen.....	20,9	48,3
Slovakiet	19,6	17,0

* For Bulgarien og Rumænien er tallene fra 2007

De store forskelle mellem landene skyldes ikke kun vælgernes forskellige engagement. I Luxembourg, Belgien og Italien er der stemmepligt – selv om so-favælgerne i praksis ikke bliver straffet. Desuden kan samtidige lokalvalg eller afstemninger påvirke valgdeltagelsen.

Rebecca Adler-Nissen, EU-forsker Københavns Universitet:

»Er det her godt nok – er det meget godt – eller er det helt ude i skoven. Jeg kan ikke svare på det rent videnskabeligt.«

mindre end hver femte der stemmer. Samtidigt er der også lande der, som Danmark, har oplevet at valgdeltagelsen denne gang steg, mens den i et land som Litauen blev mere end halveret.

Helt i toppen finder man Belgien og Luxembourg – hvor der er stemmepligt – med over 90 pct. valgdeltagelse, og med Malta på en tredjeplads med knap 79 pct. deltagelse. I bunden finder man Polen, Litauen og som den absolutte bundskraber, Slovakiet; alle med under 25 pct. valgdeltagelse.

Selv om mange af de nye medlemslande ligger langt nede på listen leverede over halvdelen af de gamle medlemslande faldende deltagelse. ♦

FOTO: SCANPIX

Skal vi overhovedet have dette parlamentsvalg?

»Måske er det tiden at konstatere at man er på vildspor. Ud fra en demokratisk tilgang, bør man nu afskaffe det direkte valg og gøre som før 1979.«

ANALYSE
af Erling Böttcher,
redaktør

DEMOKRATISK HOVEDPINE. I juni 2009 blev de syvende direkte valg til EU-Parlamentet

afholdt. Det kan de fleste næppe huske. Ganske vist var det et valg som i sin størrelse kun overgås af det indiske valg, hvor 714 millioner vælgere skal sammensætte det indiske parlament med 543 medlemmer.

I Europa kunne cirka 375 millioner vælgere i 27 lande være med til at vælge i alt 736 medlemmer af EU's parlament i Bruxelles. Det var stort. Men var det også godt?

Kun et mindretal af de stemmeberetigede valgte at deltage. Deltagelsen satte endnu en ny bundrekord. Flertallet så den

anden vej. Mangel på interesse og engagement var det mest iøjnefaldende træk; i Danmark såvel som hvert eneste andet af de i alt 27 medlemslande i Unionen.

I takt med bundrekorderne giver politikerne det samme EU-Parlament mere og mere magt.

27 nationale valg

Det vigtigste spørgsmål for vores demokrati er derfor: Var det et europæisk valg? Og her er svaret et absolut nej. I hvert eneste land blev der diskuteret nationale emner, med en national pressedækning.

Snarere var der tale om 27 nationale valg, tilfældigvis afholdt på nogenlunde samme dage.

Lige så med valgets temaer: Det forblev en sag på det nationale plan, fx for eller imod den siddende regering. I

Danmark diskuteredes flere EU-emner end tidligere, alligevel forblev stemmeafgivelsen national. De nationale partier diskuterede som til et folketingsvalg, pressen spurgte som til et folketingsvalg, vælgerne stemte som til et folketingsvalg, og partierne klarede sig som man kunne forvente efter meningsmålingerne til Folketinget.

Da den tidligere Forsamling, som var udpeget af de nationale parlamenter, i 1979 blev til et direkte EU-Parlament, var det supereuropæernes forsøg på at skubbe unionsudviklingen fremad.

Føderalisternes drøm

Datidens supereuropæere var ægte føderalister som mente at Rom-traktatens ord

Parlamentet får mere og mere magt, i takt med at vælgernes interesse daler.

Kan man fortsætte ad den vej? Eller er de direkte valg til

EU-Parlamentet en historisk blindgyde, man må komme ud af?

Det er debatten som man burde tage, men som nok ikke bliver til noget.

om en »stadig snævrere Union« måtte ende med en slags forbundsstat à la USA. Derfor ønskede føderalisterne at denne stat skulle have et »ægte« folkevalgt parlament, som med tiden skulle blive det overnationale lovgivende parlament, og give borgerne ret til at udtrykke sig på ægte europæisk.

De direkte valg blev foreslået i talrige rapporter i årene efter at Danmark var trådt ind i EF i 1973. Mest berømt er Tindemans-rapporten fra 1975 om dannelse af en Union. Danmark var faktisk imod de direkte valg. Svend Auken mente at det ikke ville ske i det 20. århundrede, og den danske markedsminister Ivar Nørgaard frygtede at en direkte valgt forsamling, uden forbindelse til de nationale parlamenter, ville blive en forsamling af folk som ønskede mere magt på bekostning af Folketinget.

Da Danmark alligevel bøjede sig for presset, fik Ivar Nørgaard forhandlet sig til en midlertidig dansk særordning, således at man i Danmark kunne forlange at parlamentsmedlemmer samtidig skulle være medlemmer af Folketinget. Men særordningen endte dog med at blive nedstemt i Folketinget.

En særlig euro-elite

EU-Parlamentet endte også med at blive sammensat af supereuropæere som igen årene i talrige resolutioner og forslag har været mest på dupperne når det gjaldt om at kræve mere magt og indflydelse til Unionen og ikke mindst sig selv.

Parlamentet udgør en særlig euro-elite for hvem det helt overordnede mål er hvor godt institutionen klarer sig i forhold til de øvrige institutioner. I ønsket om stadig mere integration er det helt ude af trit med vælgerne. Senest blev Lissabon-traktaten vedtaget med så knusende stemmetal som man ellers kun finder i ét-partistater og diktaturer. Ude i vælgerskaren er meningene som bekendt anderledes delt.

En undersøgelse af den tidligere svenske EU-parlamentariker Jonas Sjöstedt i valgperioden 99-04 viste at EU-politikerne var meget lidt repræsentative i forhold til vælgerskaren. De kommer stort set alle fra den veluddannede og velhavende middelklasse og derover.

Et demokratisk eksperiment

De direkte valg var med andre ord et gigantisk demokratisk eksperiment. Man håbede at de direkte valg ville reparere noget af

det manglende demokratiske islæt som var indbygget i EF, helt fra begyndelsen da fællesmarkedets fædre konstruerede en stærk overnational Kommission med eneret på at foreslå love.

Håbet var at bringe Unionen og borgerne tættere på hinanden.

Man håbede at vælgerne ville engagere sig mere i og for EF når de fik adgang til at stemme til et europæisk valg.

Den løbende evaluering er valgdeltagelsen.

Men den har været faldende konstant. Således har der siden 1979 været brugt meget energi på hvad man kan gøre for at forøge valgdeltagelsen.

Den mest ordinerede medicin er at følge filosofien fra 1979; nemlig at hvis man giver parlamentet mere magt og indflydelse; altså udvikler det til et *rigtigt* parlament, så vil vælgerne se at valget betyder noget, og i stigende tal møde frem.

Denne medicin har givet Parlamentet mere magt over lovgivningsprocessen og i forhold til bl.a. udpegning af Kommissionen. Den påtænkte Lissabon-traktat anvender samme medicin, men med stærkt forøget dosis. Ikke overraskende har tilhængerne af Lissabon-traktaten først og fremmest fremført at den gør EU »mere demokratisk«, ud fra en fortsat tro på at medicinen virker.

Et fejlslagent eksperiment

Nu har man så forsøgt sig for syvende gang med direkte valg. Og konklusionen burde være klar: Eksperimentet med direkte valg til et europæisk parlament er mislykkedes. Ingen af de mange tiltag har hjulpet på borgernes opbakning eller europæisering, slet ikke medicinen med stadig mere lovgivende magt.

Måske er det tiden at konstatere at man er på vildspor.

Ud fra en demokratisk tilgang bør man nu afskaffe det direkte valg og gøre som før 1979: Have indirekte repræsentation, det vil sige at de nationale parlamenter udpeger nogle Europa-repræsentanter af deres midte. Et sådant parlament vil udmærket kunne løfte den ønskede politiske kontrol med de andre institutioner. Politisk – forstået som en højre eller venstre-orientering – vil dette parlament ende med at være sammensat nogenlunde som nu. Fordelene vil være at det bliver et parlament i langt tættere kon-

takt med baglandet og med de nationale parlamenter. Hvis nogle mangler et folkeligt element i EU – ja så er det ud fra en tanke om vælgernes demokratiske kontrol langt mere relevant at indføre folkeligt kontrol med EU-Kommissionen i form af direkte

valg i de enkelte lande. Man kan så herefter evt. nedlægge Parlamentet, efter emailens og internettets fremkomst kan de nationale parlamenter sagtens deltage effektivt i lovprocessen på europæisk plan.

»Parlamentet udgør en særlig euro-elite for hvem det helt overordnede mål er hvor godt institutionen klarer sig i forhold til de øvrige institutioner.«

En effektiv effektivisering

Forslaget ville spare masser af penge til kontorhold, rejser og overnatning i Bruxelles, Strasbourg og Luxembourg. Det ville afslutte debatten om hvorvidt nationale politikere skyder deres ansvar fra sig ved at sige »EU har bestemt« selv om det ikke passer. Det ville sikre at politikerne ved nationale valg ikke kunne slippe uden om at svare på spørgsmål om EU.

Modellen ville også mindske frygten for den evige kværn med mere magt til EU. At give de nationale parlamenter direkte lovgivende indflydelse i Europa, ville med andre ord for alvor styrke Unionen, i stedet for som i dag hvor man hopper fra krise til krise – og hvis vælgerne stemmer nej, ser man ingen anden udvej end at fortsætte uden vælgerne.

Der er bare et problem. Forslaget vil næppe nogensinde blive til virkelighed og det er der mange grunde til, for eksempel:

- 1) Man fremtræder ikke særlig demokratisk når man går imod et folkevalgt organ.
- 2) Alle partier får store tilskud fra deres repræsentation i EU-Parlamentet, både i direkte økonomisk tilskud og i løn til personale.
- 3) Foreningsmennesker ved at foreninger sjældent nedlægges. På samme måde med institutioner. Når først en institution er skabt, får den sit eget indre liv og mål. Forslaget ville indebære at 736 scenervante politikere ville miste embede, livsstil, status og magt.

Men hvad er egentlig alternativet til at tænke dybt og længe? Formentlig at vi om fem år går til endnu et EU-valg hvor kun få aner hvad politikerne i EU-parlamentet laver – ud over at skaffe penge og frynsegoder, hvor valgdeltagelsen daler, samtidig med at Parlamentet igen har fået tildelt mere magt. Hvor længe kan det egentlig fortsætte? ♦

Knald eller fald for Lissabon-traktaten

Det nye EU-Parlament kender ikke det grundlag de skal arbejde på de næste fem år. Hvis Lissabon-traktaten træder i kraft, får Parlamentet meget større magt. Men foreløbig står traktaten på stand-by fordi irerne stemte »forkert« sidste år. Nu får de en chance til. Denne gang tilsat udtalelser om hvad traktaten indebærer.

OMKAMP. Den irske regering vil ikke lave om på Lissabon-traktaten. Irland har heller ikke bedt om nogen irske EU-undtagelser eller forbehold.

Alt hvad regeringen i Dublin har bedt om, er nogle udtalelser om hvad det er som traktaten indebærer, og et løfte om at disse udtalelser får samme status som selve traktatteksten. De to ønsker blev delvis opfyldt på EU-ledernes topmøde den 18-19. juni i Bruxelles (se artikel side 29).

Nu bliver det så op til de irske vælgere endnu en gang at vende tommelfingeren op eller ned for de nye spilleregler i EU.

Et ja betyder blandt andet øget indflydelse for Europa-Parlamentet, mindsket indflydelse for de enkelte medlemslande, og en ny magtbalance mellem små og store medlemslande.

Hvad et nej betyder, er ikke helt let at sige noget om, udover at der vil blive talt med meget store bogstaver om uansvarlige vælgere, og en politisk krise.

Anden runde

Når nu så meget, måske, står på spil, hvorfor har den irske regering så valgt at lave en folkeafstemning om præcis det samme som sidst, kun tilsat en række forklaringer som var kendte i forvejen?

Det er der to svar på:

Det ene er at et krav om en genforhandling ville blive mødt af massiv modstand fra de andre medlemslande. Det ville i praksis indebære Lissabon-traktatens død, om ikke ved forhandlingsbordet, så ved en kommende britisk ratificering.

Det andet svar er at den irske regering håber på at vinde et ja i en anden ombæring. Det har man gjort før. I 2002 godkendte de irske vælgere Nice-traktaten efter at have stemt nej året før.

Pat Cox, formand for Europabevægelsen og tidligere formand for Europa-Parlamentet er nu daglig leder for kampagneorganisationen Irland for Europe. Han mener at regeringen har grebet opgaven rigtigt an, ved at bede om de andre regeringsgarantier.

Marginalerne tæller

»Sidste gang blev dagsordenen sat af nej-siden som startede tidligere, og som blev styret af en frygtens politik. Man fokuserede på at Irland ville miste sin kommissær, at Irland ikke skulle bestemme over virksomhedsbeskatning, at der kunne indføres EU-værnepligt og at EU ville kunne bestemme over følsomme emner som er reguleret i den irske grundlov,« siger Pat Cox.

Men ifølge Kommissionens egen undersøgelse, så kom spørgsmålet om skat og abort langt ned på listen over hvorfor

folk havde stemt nej. Er fokuseringen så rigtig?

»Når det gælder at vinde eller tabe en folkeafstemning, er det marginalerne som tæller. Et vundet procentpoint er to points værd hvis man kan flytte et nej til et ja. Det er vigtigt at kunne afvise konkrete påstande fra nej-siden for at få plads til de positive argumenter.«

Domstolen fortolker

På nej-siden fæster sig Patricia McKenna, leder af People's Movement (Folkebevægelsen) og tidligere EU-parlamentariker for de Grønne, sig ved at ikke en stavelse er forandret i Lissabon-traktaten med de nye garantier:

»Den vil blive afvist af vælgerne af de samme grunde som det skete første gang. I øvrigt er det ikke EU's stats- og regeringschefer som fortolker traktaten. Det gør til hver en tid EU's domstol i Luxembourg,« siger hun

Den økonomiske krise har ramt Irland hårdt siden den første afstemning om Lissabon-traktaten. Faglige rettigheder og forholdene på arbejdsmarkedet kommer til at spille en større rolle i kampagnen denne gang, vurderer både ja- og nej-tilhængere. I februar 2009 samlede en protest i Dublin mod regeringens økonomiske politik 100.000 deltagere.

Patricia McKenna fra Peoples Movement: Ikke en stavelse er forandret.

mig tilbage for at være privat. Jeg har derfor ingen flere kommentarer,« skriver Ganley i en mail til NOTAT.

Patricia McKenna vil ikke kalde det for et nederlag at Ganley ikke opnåede valg til Europa-Parlamentet.

»Han havde måske for store forventninger, men gjorde det godt for én som pludselig kommer ind i politik udefra. Og Ganleys politik, at virke for et demokratisk og åbent Europa, og ikke at gå efter irske specialløsninger, har han ikke været alene om. Det er noget vi også står for,« siger hun.

Pat Cox fra Ireland for Europa: Garantierne fra andre regeringer afviser nej-sidens påstande.

Patricia McKenna forestiller sig at nej-kampagnen mere kommer til at handle om hvad det rent faktisk står i den uforandrede traktat, end at gå i clinch om værdien af de afgivne garantier.

En stor og vigtig forandring siden afstemningen i juni 2008 er den økonomiske krise som har ramt Irland hårdere end de fleste af de andre 'gamle' EU-lande.

Spørgsmålet er hvilken side som vil bruge, og få gavn af de økonomiske argumenter denne gang.

I krisens tegn

Ja-siden har traditionelt lagt vægt på at EU og ØMU'en er ensbetydende med fremgang og stabilitet. Det argument ser ud til at fylde mindre denne gang, eller i hvert fald blive brugt på en anden og mere indirekte måde.

»Vi oplever både en global, og en irsk, økonomisk krise. I den sammenhæng er det vigtigt hvilket signal Irland sender til

verden; hvordan vi vil at andre skal se os. Det er ikke i vores interesse at lægge en politisk krise oven i den økonomiske krise. Irland har høstet fordele af sit engagement i EU, ikke af sin størrelse. Et nyt nej vil alvorligt svække vores stilling,« siger Pat Cox fra Irland for Europa.

»Når sågar den franske præsident Sarkozy siger at EU's økonomiske politik er mislykkedes, og det lige netop er den politik som er grundlovsfæstet i Lissabon-traktaten, så er det ikke et argument regeringen kan bruge,« siger Patricia McKenna fra People's Movement, som ligefrem ser frem til at regeringen trækker de økonomiske kort, fordi det vil gavne nej-siden.

Ganley bliver privat

En anden forskel fra sidste gang er at den Lissabon-kritiske rigmand Declan Ganley ikke længere findes i den offentlige debat.

»Tak for spørgsmålet, men jeg er ikke længere involveret i politik og har trukket

Kampe om fagforeningerne

På et område er nej-sigeren McKenna og ja-sigeren Cox enige. Arbejdsmarkeds-spørgsmål er rykket frem på den politiske dagsorden, og fagbevægelsen tegner til at blive en nøglegruppe i afstemningen til efteråret.

Ved afstemningen sidste år valgte et par vigtige fagforbund at støtte nej-siden i slutspurten af valgkampen.

»Vi ved endnu ikke hvordan fagforeningerne vil stille sig, men regner med at få støtte fra flere af dem i vores kampagne,« siger Patricia McKenna.

»Jeg er ganske overbevist om at vi får støtte fra indflydelsesrige faglige profiler, men holdningen i fagbevægelsen vil nok være delt, « siger Pat Cox. ♦

Regeringen fik klø

Krisen kradser i Irland. Valget til EU-Parlamentet var en regulær afstraffelse af regeringspartiernes håndtering af økonomien.

FIANNA FAILS FIASKO. Samme dag som der var EU-valg i Irland, var der også lokalvalg samt suppleringsvalg til nogle af pladserne i det nationale parlament. Emnerne i valgkampen var nationale. Økonomien går ned ad bakke og arbejdsløsheden stiger i højt tempo.

Arbejdsløsheden er på to år steget fra 4 pct. til 11 pct. (marts 2009), og man regner med at bruttonationalproduktet falder med 9 procent i år 2009. For at imødegå krisen og undgå at Irland kommer i konflikt med euroens regler om for store underskud på statsbudgettet, har regeringen bl.a. forhøjet skatterne med 2 procent, ja for nogle offentlige ansatte med 8 procent, og sænket pensionerne.

Resultatet er at vælgerne er rasende på regeringen for at gøre for lidt og forkert. Således fik regeringen og dens to partier, Konservative og Grønne, regulære klø på valgdagen.

De Grønne blev nærmest udraderet med ingen pladser i EU-Parlamentet og tab af mange pladser i lokalrådene. Mens det irske konservative parti, Fianna Fáil, med premierminister Brian Cowen i spidsen fik det dårligste valg siden Irland fik sin forfatning i 1937.

Dette skal man ikke bare henregne til almindelige vælgerbevægelser. Stemmeafgivelsen i Irland har i høj grad været præget af familiær loyalitet, og det irske regeringsparti har været ledende siden uafhængighedskrigen mod Storbritannien 1919-1921. Det konservative søsterparti, Fine Gael, har de samme historiske rødder, men har været lillebror helt siden

1920'erne. Men denne gang handlede vælgerne i høj grad anderledes og skabte historiske vælgerbevægelser i Irland. Afstraffelsen af regeringen har nu gjort Fine Gael til det største parti. Både det socialdemokratiske Labours gode valg, og De Grønnes store tab, står i modsætning til det meste af Europa.

Socialist vandt, liberal tabte

Vinden mod venstre gavnede også marxistiske Socialist Party som fik valgt en repræsentant i Dublin-kredsen, nemlig Joe Higgins, som også spillede en stor rolle under nej-kampagnen mod Lissabon-traktaten. Hans valg kostede pladsen for en anden af de ledende i nej-kampagnen mod Lissabon-traktaten, det nationale centrum-venstre parti Sinn Féins hidtidige og kendte EU-politiker, Mary-Lou McDonald.

Til gengæld gik det skidt for den irske liberale rigmand Declan Ganley. Han var ledende i den irske kampagne imod Lissabon-traktaten, og ville med partiet Libertas gøre EU-valget til en folkeafstemning om Lissabon-traktaten i flest mulige lande. Derfor var det ventet med spænding om han selv kom i EU-Parlamentet. Men traktatens tilhængere og EU-kvartret i Bruxelles kunne ånde lettet op da det ikke lykkedes hovedmanden at få en plads i EU-Parlamentet. ♦

NOTAT bragte et interview med Declan Ganley i juli-august nummeret 2008, find det på www.notat.dk

Irerne bliver den 2. oktober 2009 bedt om at tage stilling til den samme traktat som ved folkeafstemningen den 12. juni 2008. Men der er gjort en del ud af indpakningen siden sidst.

Det skal irerne stemme om

(igen)

GARANTIER. Teksten er godt nok den samme, på nær et punkt: Alle EU-lande bliver ved med at have hver en kommissær. Det står ganske vist ikke i selve traktaten, men to topmødebeslutninger og en kommende skriftlig vedtagelse vil sikre at der ikke bliver noget spil om taburetterne i Bruxelles fra 2014, som traktaten ellers lægger op til.

Det er det kontante resultat af det irske nej til Lissabon-traktaten sidste år.

Derudover bliver de irske vælgere mødt med tre forskellige slags forklaringer på hvordan det hele nu skal forstås:

1. En »afgørelse« fra EU-stats og regeringschefer som siger at Lissabon-traktaten ikke kommer til at påvirke spørgsmål om abort, familieliv, uddannelse, beskatning og sikkerhed og forsvar.
2. En »højtidelig erklæring« om at EU støtter sociale fremskridt og beskyttelse af arbejdstageres rettigheder.
3. En »national erklæring« som siger at det kun er Irland som afgør landets forsvaret og neutralitet.

Abort, skat og forsvar

Afgørelsen, som er en slags politisk udtalelse fra EU-topmødet i Bruxelles den 18-19. juni 2009, indeholder ikke noget som ikke har været sagt og skrevet tidligere, men fremhæver at:

EU's charter om grundlæggende rettigheder, og traktatens afsnit om frihed, sikkerhed og retfærdighed, berører ikke det som står i den irske grundlov om retten til liv (abort), om beskyttelse af familien og om retten til uddannelse.

Intet i Lissabon-traktaten ændrer omfanget af EU's kompetence på skatteområdet. Skattebeslutninger kræver fortsat enstemmighed. Lissabon-traktaten anfægter ikke Irlands neutralitetspolitik.

Nu som protokol

For stats- og regeringscheferne var der ingen grund til at bruge tid på junitopmødet i Bruxelles til at diskutere indholdet på de tre politikområder. Udspillet fra den irske premierminister Brian Cowen var uproblematisk for alle andre.

Energien og tiden blev i stedet for brugt på at diskutere hvilken form afgørelsen skulle have.

Løsningen blev at udtalelsen på et senere tidspunkt skal skrives ind som en protokol til Lissabon-traktaten. Det sker altså ikke nu, men næste gang traktaten åbnes op for et nyt medlemsland – mest sandsynligt Kroatien.

Retsligt bindende – retsligt tomt

Ordet »protokol« er afgørende. Det indebærer at trepunktsafgørelsen får den samme retslige værdi som selve traktaten. Men da afgørelsen kun genopfrisker det som allerede står i traktaten, er det af mindre betydning, eller ingen betydning overhovedet.

En protokol er retsligt bindende, men i dette tilfælde er der ikke noget eller nogen som bliver bundet på en anden måde end det der var gældende i forvejen.

Afgørelsen er heller ikke så dækkende som den umiddelbart fremstår, mener irske EU-kritikere som Anthony Coughland

og organisationen PANA (Peace and Neutrality Alliance).

Domstolen udenfor

Afgørelsen om abort, familie og uddannelse henviser kun til rettighedscharteret og Lissabon-traktatens retslige afsnit. Det vil ikke nødvendigvis forhindre EU's domstol i at dømme om f.eks. eksempel abortbestemmelser i forbindelse med fri bevægelighed for patienter.

Hovedreglen for beskatning er stadig enstemmighed – ethvert land kan nedlægge veto. Men med Lissabon-traktaten får EU's domstol en ny mulighed at dømme i sager hvor skatteregler kan »forvride konkurrencen«. Og EU's regeringschefer kan – med enstemmighed – beslutte at afskaffe kravet på enstemmighed uden nye traktatforhandlinger; en såkaldt »passarelle« (gangbro).

Irland vil være omfattet af Lissabon-traktatens krav om at alle lande skal »for-

fortsættes næste side...

Den irske premierminister Brian Cowen.

...fortsat fra side 29

bedre deres militære kapacitet« (artikel 42.3) og af EU's »solidaritetsklausul« (artikel 42.7) om undsættelse ved angreb, om end der skal tages hensyn til landets neutralitet.

»Vægt på fremskridt«

Udover trepunktsafgåelsen og den fremtidige protokol bliver ierne, og alle andre, også præsenteret for en »højtidelig erklæring om arbejdstageres rettigheder, socialpolitik og andre spørgsmål.« I erklæringen står der at EU lægger vægt på sociale fremskridt og beskyttelse af arbejdstageres rettigheder.

Erklæringen får ikke status som protokol og indeholder ikke noget nyt i forhold til den såkaldte Laval-sag og de andre afgørelser fra EU's domstol som har sat grænser for strejkeretten og faglige krav.

John Monks generalsekretær i ETUC (den europæiske fagbevægelse) siger at topmødet svigtede EU-borgerne på dette punkt:

»Jeg blev skuffet, men ikke for-
bavset, da jeg læste erklæringen om arbejdstageres rettigheder - skuffet over teksten og dens status. Den siger ikke noget om en social protokol og om behovet for at revidere udstationeringsdirektivet. Det er kun en udtalelse.«

Tre låse om forsvar

Endelig har den irske regering tilføjet en national erklæring om landets tilslutning til EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik. Nationale erklæringer er en slags ensidige udtalelser. De er ikke retligt bindende.

Her påpeges at Irland kun deltager i militære operationer efter godkendelse af den irske regering, af det irske parlament og efter et mandat fra FN's Sikkerhedsråd.

Denne såkaldte 'tredobbelte låsepolitik' er hverken ny, ukendt eller kontroversiel i de andre medlemslandes regeringer. Betingelsen om et FN-mandat blev tilføjet den irske grundlov efter at ierne i en første omgang stemte nej til Nice-traktaten i 2001.

Til forskel fra Danmark som har en forsvarsundtagelse i forhold til EU, har Irland bidraget med soldater til EU's kampgrupper i Tchad. Irland deltager også i arbejdet med EU's Forsvars-agentur. ♦

Siden sidst

Borgfred med EU om udlændingepolitik

Den åbne konflikt mellem dansk udlændingepolitik og EU-retten er afblæst indtil videre, selv om opholdsdirektivet og EUs domstolens opsigtsvækkende fortolkning af dette for et år siden ligger fast.

Da Kommissionen den 30. juni 2009 kom med nye retningslinjer om direktivet, sagde Kommissionens talsmand at der ikke er noget som strider mod den praksis som Danmark anvender i dag. Danske myndigheder har siden Metock-dommen tilpasset praksis ved at gøre opmærksom på at EU-retten giver muligheder som Folketingets flertal ellers har forsøgt at begrænse, og ved at afskaffe kravet om en 'passende bolig' ved familiesammenføring efter EU-reglerne. Integrationsminister Birthe Rønn Hornbech udtalte samme dag at hun vil prøve at sætte sagen på justitsministrenes dagsorden igen i september. Læs mere i NOTAT om EU's Domstol fra oktober 2008 eller søg i artikelarkivet på notat.dk

Politisamarbejde møder borgerlig kritik

En kommende femårsplan for det retslige samarbejde i EU, kaldet Stockholms-programmet, er kommet i modvind på hjemmebane.

Forud for et uformelt møde mellem EU's justitsministre i juli i den svenske hovedstad blev programmets indhold udsat for heftig kritik i debatartikler og blogs. Kritikerne, heraf mange fra de borgerlige svenske regeringspartier, fokuserer på forslag om øget borgerkontrol og risikoen for et Big Brothersamfund.

Stockholms-programmet forventes at blive vedtaget på det afsluttende topmøde for EU's svenske formandskab i december.

EU's tidligere femårsplaner for det retslige samarbejde, Tampere- og Haag-programmet, blev ikke debatteret på tilsvarende vis. Ud over finanskrisen og klimatområdet i København er Stockholms-programmet et af de prioriterede områder for det svenske EU-formandskab.

Læs mere i NOTAT om lov og orden i Europa fra december 2007 eller søg i artikelarkivet på notat.dk

Der sker hele tiden nyt i forhold til de emner vi skriver om i NOTAT. Her fortæller vi kort om nogle af de seneste initiativer og beslutninger.

Tekst: Sven Skovmand

Samarbejde med Israel på stand-by

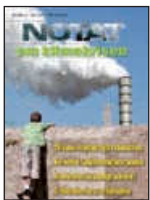

Israels udenrigsminister måtte rejse hjem fra møde med EU's udenrigsministre den 15. juni uden en aftale om at opgradere samarbejdet mellem Israel og EU. Det havde EU ellers besluttet i december 2008, men det israelske angreb på Gaza har sat planerne på stand-by.

Forud for mødet havde den israelske regeringsleder Benjamin Netanyahu ellers for første gang sagt ja til en (afmilitariseret) palæstinensisk stat, men reaktionen fra EU var at det var et velkomment, men utilstrækkeligt skridt i den rigtige retning.

Læs mere i NOTAT om Israel og Palæstina fra juni-juli 2009 eller søg i artikelarkivet på notat.dk

Nabucco-ledningen fortsat tvivlsom

Den 13. juli 2009 indgik EU en aftale med Tyrkiet om anlæg af gasledningen Nabucco (det italienske ord for Nebukadnesar).

Ledningen, der skal kunne medføre 30 milliarder kubikmeter gas om året, vil efter EU-Kommissionens mening mindske afhængigheden af Rusland og risikoen for at Ukraine skal blokere for tilførslen af den russiske gas.

Det er dog tvivlsomt om Nabucco vil betyde så meget. Rusland er i øjeblikket ved at anlægge to vældige gasledninger – én til 55 milliarder kubikmeter gennem Østersøen til Tyskland og en anden til 30 milliarder kubikmeter gennem Sortehavet til Bulgarien.

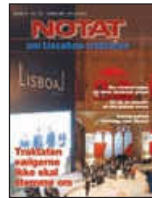
Disse ledninger vil begrænse Ukraines mulighed for at lave sabotage og vil i praksis gøre det muligt for russerne at opfylde deres forpligtelser. Og de samlede russiske leverancer af gas er på cirka 140 milliarder kubikmeter – næsten fem gange så meget som Nabucco vil kunne medføre.

Hertil kommer at det er tvivlsomt om det vil lykkes at skaffe den nødvendige gas – og sikkerhed for at den kan leveres. Nabucco vil nemlig gå gennem blandt andet kurdiske områder hvor man risikerer sabotage.

Som Financial Times skriver i en leder den 29. juni, kan muligheden for uaf-

hængighed af Rusland vise sig at være en ønskedrøm – »a pipe dream« som avisen skriver med et uoversætteligt ordspil.

Læs mere i NOTAT om klimakrisen fra juli 2007 eller søg i artikelarkivet på notat.dk

Dommerne i Karlsruhe bremser Lissabon-traktaten

Den 30. juni afsagde den tyske forfatningsdomstol i Karlsruhe sin længe ventede dom om hvorvidt Lissabon-traktaten er forenelig med den tyske grundlov.

Som forventet sagde domstolens otte dommere ikke at Lissabon-traktaten var uforenelig med den tyske grundlov. Det blev straks udråbt som en sejr for traktaten, men det skyldtes kun at traktatens tilhængere ikke havde læst hele ordlyden.

Domstolen sagde nemlig direkte at den tyske lov om Lissabon stred mod den tyske grundlov, og at den skal ændres hvis traktaten skal kunne underskrives.

Da Tyskland har valgt den 27. september, vil det i praksis være svært at nå at vedtage en ny lov inden da. Domstolens krav er nemlig ganske vidtgående.

Domstolen i Karlsruhe siger således at en række af Lissabon-traktatens bestemmelser kun kan gennemføres hvis der bevares et tilstrækkeligt omfang af opgaver i medlemsstaterne. Det gælder især inden for det retsmæssige samarbejde, det fælles forsvar og sociale anliggender.

Dommen anfægter også den ret som Lissabon-traktaten giver EU's myndigheder til at udvide deres beføjelser, hvis blot det sker med enstemmighed.

Hvis EU's beføjelser skal udvides, kræver det at både den tyske forbundsdag og det tyske forbundsråd – som er valgt af delstaterne – siger ja til det, siger dommerne.

Det åbner mulighed for at tyske borgere kan rejse nye sager for domstolen i Karlsruhe.

Magasinet »Der Spiegel« skriver at dommen truer ikke blot regeringens plan om at ratificere Lissabon-traktaten, men også den videregående europæiske integration.

Læs mere i NOTAT om Lissabon-traktaten fra januar 2008 eller søg i artikelarkivet på notat.dk

Næste nummer:

Forbrugernes rettigheder

EU's indre marked skal sikre at varer og tjenesteydelser kan sælges frit. Det giver større konkurrence og flere valgmuligheder. Men forbrugerne har også interesse i en skrap sundhedskontrol, pålidelige mærkningsordninger og gode klagemuligheder. EU-Kommissionen er en stor fortaler for handel over grænserne, men bekymrer man sig lige så meget om at beskytte forbrugerne? Det ser vi på i dette nummer af NOTAT.

Det europæiske forbrugerdirektiv

Kommissionen fremlagde i efteråret 2008 et forslag til forbrugerdirektiv som lægger op til en samordning af alle EU-landenes forbrugerregler. Forbrugerrådet og mange regeringer er stærkt kritiske. De mener at direktivet giver dårligere beskyttelse end den nuværende lovgivning.

Vi kigger forslaget efter i sømmene og ser på dets chancer med den nye sammensætning i Parlamentet.

Forsigtighedsprincippet

Danmark er på konfrontationskurs med EU-systemet, efter at Folketinget – med et flertal uden om regeringen – vedtog at indføre et nationalt forbud mod at stoffet bisphenol-A bruges i sutteflasker i Danmark.

Bisphenol-A menes at påvirke hjernens udvikling og at være kræftfremkaldende. Alligevel er det godkendt af EU's fødevarerstyrelse EFSA. Hvorfor er

EFSA ikke mere forsigtig når det godkender brugen af stoffer som mistænkes for at være farlige?

Den politiske forbruger

Hvor stor magt har vi som forbrugere? Kan vi gennem vores indkøb påvirke udviklingen og styre produktionen, eller er vi bare en masse enkeltpersoner som står magtesløse overfor stærke erhvervsinteresser? Vi ser på diskussionen om den politiske forbruger. Realitet eller illusion?

Svar på quiz:

1-b, 2-a, 3-b, 4-a, 5-c, 6-b, 7-b, 8-c, 9-b, 10-c

Test din viden

Svarene kan du finde i artiklerne inde i bladet, eller se de rigtige svar på side 31.

1. Hvilken dansk kandidat fik flest stemmer ved EU-Parlamentsvalget i 2009?
a) Poul Nyrup Rasmussen   b) Morten Messerschmidt   c) Margrete Auken
2. Hvor stor var valgdeltagelsen i hele EU?
a) 43 procent   b) 51 procent   c) 64 procent
3. Hvor mange medlemmer har det nyvalgte EU-Parlament?
a) 585   b) 736   c) 879
4. Hvem har dannet en ny politisk gruppe i EU-Parlamentet?
a) Konservative EU-skeptikere   b) Libertære kommunister   c) Økologiske liberalister
5. Hvilket parti blev det største i det danske EU-valg?
a) Dansk Folkeparti   b) Venstre   c) Socialdemokratiet
6. Hvem var JuniBevægelsens spidskandidat?
a) Sofie Mørch   b) Hanne Dahl   c) Sanne Bjerg
7. Hvad stemte danskerne også om den 7. juni?
a) legalisering af hash   b) tronfølgeordenen   c) 16 års valgret
8. Hvad hed den fælleseuropæiske liste anført af den irske forretningsmand Declan Ganley?
a) Unita   b) Populis   c) Libertas
9. Geert Wilders islam-fjendtlige Frihedsparti fik 17 procent af stemmerne. I hvilket land?
a) Belgien   b) Holland   c) Tyskland
10. Hvad skal irerne stemme om den 2. oktober?
a) NATO-medlemskab   b) euro-samarbejdet   c) Lissabon-traktaten

